

În zilele de 22, 23 și 24 septembrie
 din urmă, va avea loc la 10000, în
 Comandamentul Specializat de Știință
 George Enescu.

**Biblioteca Centrală
 Regională
 Hunedoara-Deva**

George Enescu
 1898-1955

ANUL XVI NR. 38 (642) — 16 septembrie 1967

flacăra

TIMPUL DE MUNCĂ AL CADRELOR DE CONDUCERE ÎNTR-O ÎNTREPRINDERE INDUSTRIALĂ MODERNĂ

de conf. univ. C. PINTILIE

În cadrul unei anchete, directorul general al unei mari întreprinderi din Capitală arată că are zilnic circa 200 convorbiri telefonice privind o gamă largă de probleme curente: aprovizionare, transporturi, desfacere, personal etc. Sototind în medie un minut fiecare din aceste convorbiri la care trebuie adăugat un timp egal pentru măsurile ce se impun a fi luate, rezultă că cele 8 ore de muncă ale acestui conducător sînt folosite aproape în întregime pentru rezolvarea unor probleme care în cea mai mare parte nu sînt specifice funcției lui, putînd fi rezolvate de serviciile operative din întreprindere. Recent, în cadrul unei mese rotunde organizate de televiziune, inginerul șef al întreprinderii de prelucrare a lemnului-Pi-pera semnala faptul că aproape trei sferturi din timpul de muncă al inginerilor responsabili de sectoare productive, este ocupat cu probleme de evidentă, dispece-rat, asistență tehnică, care revin unor salariați cu pregătire medie și indeosebi maistrilor. De aceea le rămîne foarte puțin timp pentru problemele de creație tehnică legate de funcția lor specifică.

Dar care sînt problemele sau funcțiile specifice ale conducătorilor din întreprindere: directori, ingineri șefi, contabili șefi, responsabili ai diferitelor sectoare tehnice și economice? Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să avem în vedere că în orice întreprindere și mai ales în cele în care progresul tehnic și științific este deosebit de intens, deosebim două genuri de activități care trebuie bine delimitate:

— o activitate de concepție, studii și cercetări privind asimilarea de noi produse și procese tehnologice și de perfecționare a celor existente, de descoperire și folosire a noi idei și posibilități; elaborarea de planuri progresive, utilizare a unor metode superioare de organizare etc.;

— o activitate curentă și de rutină, privind realizarea planurilor întocmite, în cadrul serviciilor și resoartelor de execuție, specializate în aprovizionare, desfacere, planificare operativă, dispece-rat, precum și în cadrul secțiilor de producție etc.

Conducerea întreprinderii răspunde de ambele genuri de activități însă funcția ei specifică se referă la activitatea cuprinsă în prima grupă de care răspunde conducerea de vîrf (directori, inginer-șef, contabil-șef), precum și serviciile și resoartele ei de concepție tehnică, științifică, economică și organizatorică. De exemplu: serviciul de cercetări științifice, de proiectări, tehnologic, serviciul de planificare, organizarea producției etc. De la toate acestea se cer idei noi, eficiente și realizabile, motivate de necesități reale, a căror aplicare să asigure un spor de eficacitate și dezvoltare în perspectivă a întreprinderii. Conducerea răspunde de viitorul întreprinderii iar acest viitor trebuie să însemne un progres față de prezent, un nivel tehnic și organizatoric superior și o eficacitate mai înaltă, nu numai față de perioadele anterioare dar și față de întreprinderile similare, din străinătate, cu care se compară și se confruntă pe piața internațională prin produsele ce le oferă. Aceasta este funcția de bază a conducerii unei întreprinderi moderne, funcție de care nu se poate dispensa și pe care nu o poate delega. Se pot delega funcțiile de execuție ale conducerii, sarcinile ei operative, în acest domeniu conducerea superioară limitîndu-se numai la un control riguros și la unele intervenții în punctele nevralgice. Aceste intervenții trebuie reduse la minimum printr-o organizare minuțioasă și prealabilă a tuturor activităților din întreprindere și prin atribuirea funcțiilor de conducere executivă unor cadre capabile, competente. Un număr mare de intervenții pentru rezolvarea de probleme curente, dovedește fie o organizare defectuoasă, fie cadre de execuție necorespunzătoare — fie și una și alta.

Revenind la exemplele date la începutul acestui articol, care nu sînt izolate, ci reflectă o situație ce se întîlnește frecvent la multe din întreprinderile noastre industriale, să ne punem întrebarea: dacă conducătorul unei mari întreprinderi își ocupă cea mai mare parte a timpului cu probleme curente, cine se ocupă atunci de problemele și funcțiile specifice conducerii, de viitorul întreprinderii?

Folosirea judicioasă a timpului de muncă a conducătorilor de întreprindere este acum o mare problemă, o preocupare majoră în toate țările avansate ale lumii. Se consideră că secretul reușitei întreprinderilor constă în capacitatea de a folosi judicios personalul și în primul rînd cadrele de conducere, corespunzător funcțiilor lor specifice. Un cadru din conducerea de vîrf a întreprinderii care se substituie funcțiilor inferioare de conducere este considerat necorespunzător pentru postul pe care îl ocupă, salariul ce-l primește fiind justificat numai în proporția timpului folosit efectiv pentru rezolvarea problemelor în raport de natura și calitatea lor. Iată o analiză a modului cum a fost apreciat timpul folosit de un director general al unei întreprinderi occidentale:

Funcțiile ce le îndeplinește efectiv	Timp efectuat (în % din total)	Salariul lunar al funcției specifice (dolarii)	Salariul cuvenit în raport cu natura funcției efectuate și timpul folosit (dolarii)
1. Muncă de director general (orientare, obiective, coordonare etc.)	3	2 000	60
2. Muncă de director funcțional (studii și cercetări, producție, vânzări, personal etc.)	43	1 000	430
3. Muncă de specialist (de-vize, publicitate etc.)	5	500	25
4. Muncă de funcționar calificat (redactare de rapoarte, răspunsuri, rutină administrativă etc.)	49	250	122
TOTAL:	100		637 *

Se apreciază ca defectuoasă activitatea acestui director general deoarece doar 3% din timp este folosit pentru funcția lui specifică, restul fiind utilizat într-o muncă care revine altor conducători. Sub acest aspect salariul efectiv pe care ar trebui să-l primească pentru munca efectiv prestată ar fi în loc de 2 000 de dolari lunar numai 637 dolari. Aceleași considerente se pot face și pentru ceilalți conducători din întreprindere care s-ar lăsa antrenaji în activități minore sau care nu-i privesc.

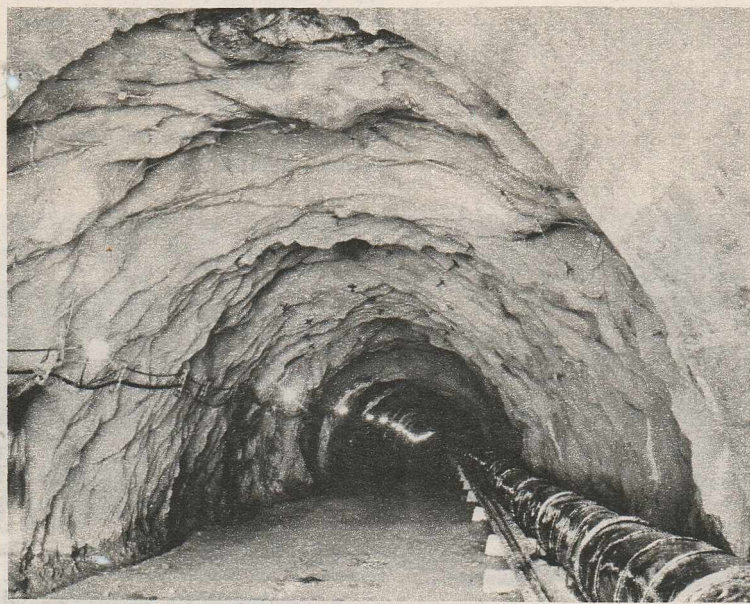
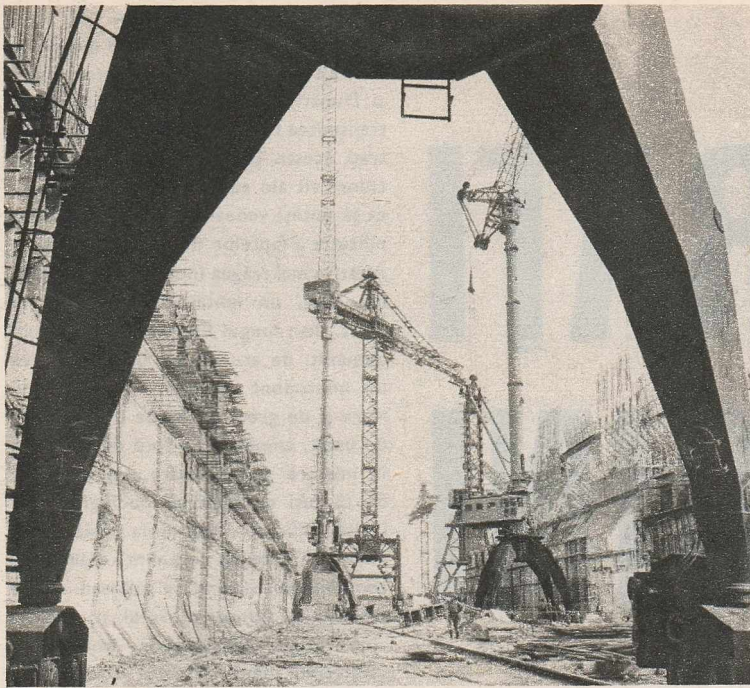
Cei mai mari dușmani ai unui conducător de întreprindere sînt cei care irosesc timpul lui de muncă, iar asta acestuia este de a evita aceste pierderi. Paguba nu se echivalează numai cu salariul pe durata irosită. La aceasta trebuie adăugate repercusiunile pe care le are neexercitarea propriu-zisă a funcției conducătorului asupra activității întregii întreprinderi.

Dacă conducătorul întreprinderii nu rezistă ispitelor, încetînd să-și exercite funcțiile lui de bază, încercînd să facă de toate, prin prelungirea eventuală a timpului de lucru, le va face prost.

Apare deci în mod firesc necesitatea ca fiecare conducător să-și pună astfel de întrebări: care-mi sînt sarcinile mele specifice și cum îmi folosesc timpul de muncă pentru realizarea lor? Ce fac și ce ar trebui să fac în realitate? Cine îmi răpește din timpul de muncă și cine mă ajută să-l întrebuițez cu folos? Care-mi sînt colaboratorii și cum îmi îndeplinesc funcțiile lor?

Un aspect al conducerii și organizării științifice este și cel ce se referă la tehnica organizării muncii conducătorilor din întreprindere prin raționalizarea folosirii timpului care să le permită îndeplinirea în condiții optime a funcției lor de bază. Vom încerca în articolul următor să analizăm această problemă.

*Sursa: O. Gelinier: Fonctions et-tâches de direction générale. Hommes et Techniques, Paris, pag. 399.

«MAI PE BRUMĂ, MAI PE-OMĂT»

«Bun e vinul ghiurghiului, cules toamna pe tîrziu». Dar iată că din păcate strugurele cules, tescuit și lăsat să-și odihnească licoarea în budane va avea, la Stațiunea experimentală din Ștefănești-Argeș, toate șansele de a se transforma în oțet, din moment ce limpezirea și fermentația se produce în condiții de temperatură nepotrivită.

Vina principală nu o poartă însă cei de la stațiune. Gospodarii de aici și-au procurat din vreme budanele necesare. Capacitatea lor totală: 210 vagoane. Dar ce folos dacă ele vor rămîne în continuare sub cerul liber, așa cum ni le înfățișează și fotografia alăturată? Locul lor ar fi trebuit să fie de multă vreme în beciurile complexului de vinificație «Ștefănești», întreprindere tutelată de stațiunea experimentală.

Construcția acestora a început în noiembrie 1965. Au trecut, așadar, două toamne peste vile Muscelului fără ca această modernă întreprindere — proiectată să prelucreze în fiecare an 450 vagoane vin — să fi stors pînă în prezent un strop de must. Zilele și lunile însoțite au fost nenumărate. Dar, evident, e foarte greu să ajungi timpul din urmă cînd ritmul de execuție nu numai că nu înregistrează o creștere ci, dimpotrivă, devine din ce în ce mai lent. Realizările fizice din luna iulie (1 360 mii lei) sînt sub nivelul celor din iunie (1 484 mii lei), astfel că rămîinerile în urmă, care au înregistrat în perioadele precedente 8 634 000 lei (din care construcții-montaj 1 007 000 lei) tind să crească mereu.

Răspunderea pentru nerealizarea planului operativ pe luna iulie revine în primul rînd antreprizei generale (întreprinderea 8 construcții-montaj, Trustul 2 instalații și întreprinderea 3 instalații, toate din București). Cauza ultimă a acestei situații trebuie însă căutată în lipsa de colaborare și coordonare a lucrărilor dintre proiectant, constructor și beneficiar. După aproape trei ani de la începerea lucrărilor, constructorul nu dispune nici azi de întreaga documentație. Din această cauză unele utilaje, aduse de beneficiar încă din anul trecut, în valoare de peste 2 000 000 lei, stau și azi nemontate. În schimb în alte secții, unde s-ar putea începe activitatea de montaj, lista de procurare a utilajelor prevede termene abia în trimestrul III sau IV.

Uneori lipsa de organizare și de informare capătă aspecte cu adevărat incredibile: întreprinderea 8 construcții-montaj comandă 340 bucăți plăci P2 (necesare pentru lucrările de acoperiș) unei unități conștănțene: întreprinderea de prefabricate pentru materiale de construcții. La ridicarea comenzii s-a constatat însă că întreprinderea din Constanța n-a fabricat plăci P2, ci alte materiale, practic inutilizabile la Ștefănești. În ce fel s-a perfectat contractul? Cum s-au putut produce asemenea confuzii ciudate?

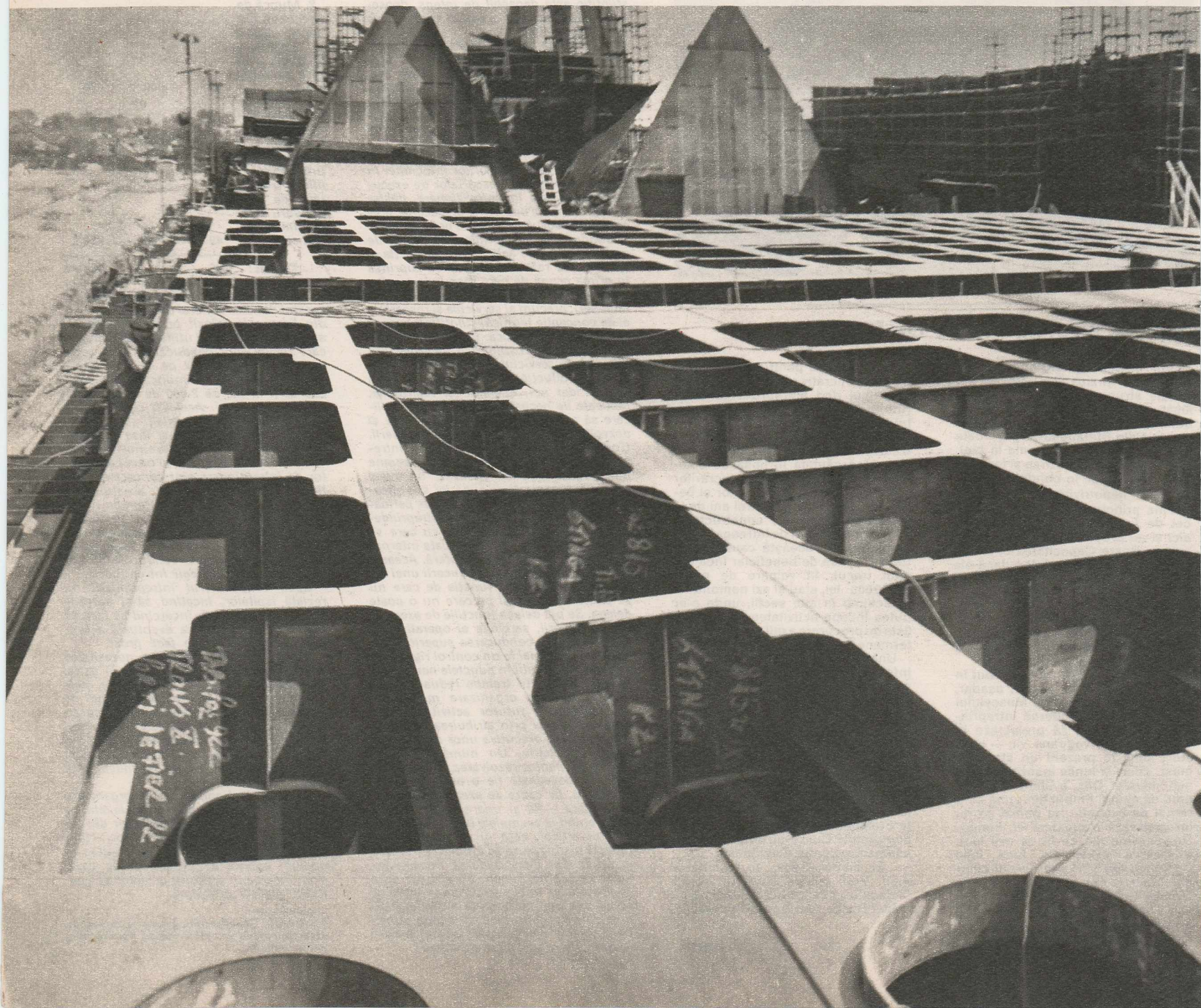
...Și timpul trece, și toamna a sosit. Vom culege strugurii, vorba cîntecului: «Mai pe brumă, mai pe-omăt»? Dar ce vom face cu budanele?

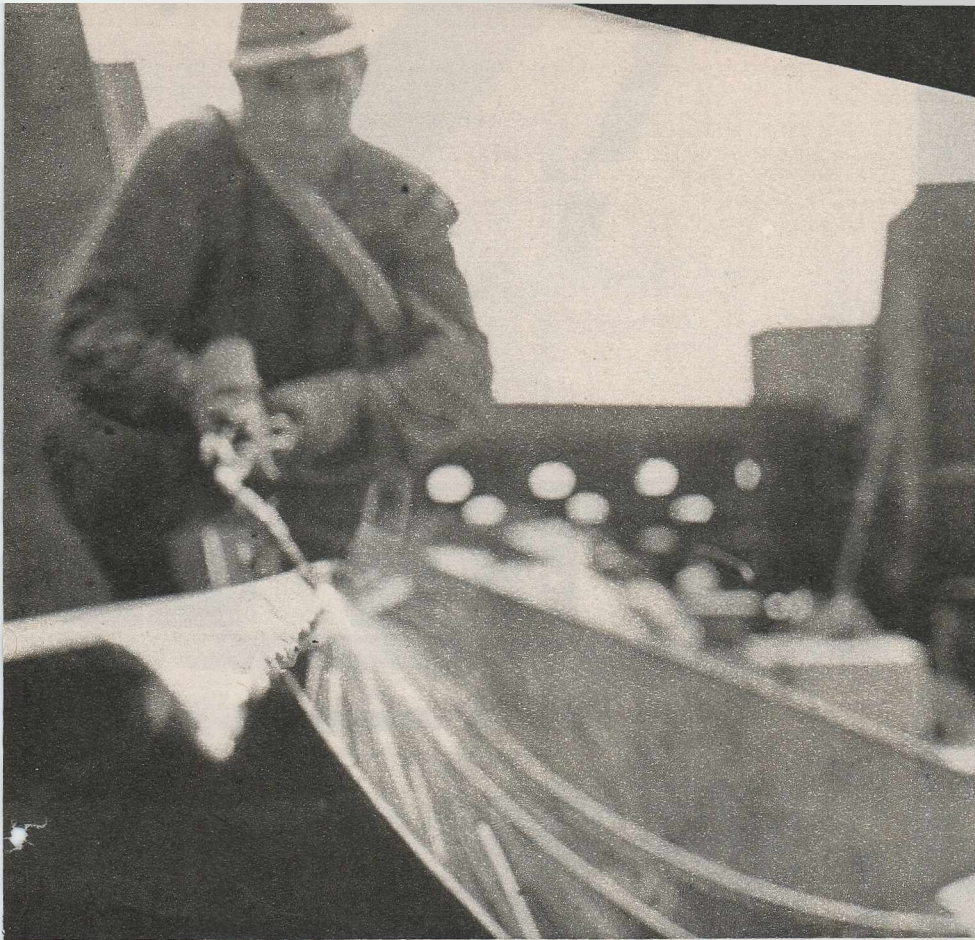
Liviu TIMBUS

PĂSTRATI ACESTE PAGINI

text de Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

Vă mai amintiți? Acum trei ani, pe la finele verii, un supliment de gazetă literară, scris de cei mai buni cunoscători ai Dunării dintre reporterii noștri, ne transmitea fiorul unei emoții unice. Păstrați aceste pagini, clamau titlurile în culori vii ale suplimentului; păstrați-le ca să puteți vedea miine adevărata semnificație a faptelor de azi. Și în timp ce rotativa mai trăgea încă ultimele numere din tiraj, un fantastic convoi înainta încet, de-a lungul fluviului, pe un drum denumit, de atunci, «al uriașului». Era un mastodont de oțel, neobișnuit de mare și de greu, un fel de transatlantic de uscat, amplasat pe sute de roți, pus în mișcare de tractoare grele, însoțit de cărăuși cu diplome de ingineri cu înaltă calificare. Undeva, la capătul drumului, se profilau cele dintii clădiri ale combinatului siderurgic gălățean. Acolo trebuia să ajungă convoiul și acolo a ajuns. În alt unghi al zării — macaralele șantierului naval. Ținutul uriașilor de oțel își făcea atunci intrarea triumfală în toponimie și în istorie. Aici, la Galați, în unghiul de ape prin care Dunărea presimte apropierea mării, tehnica trasat un perimetru de uscat sortit să cuprindă tot ce are mai impunător, mai gigantic, industria țării noastre. Firesc

◀ Paradoxal, în aparență, marile dimensiuni obligă aici la îngustarea pînă la proporții infime a toleranțelor de execuție. Faptul are totuși importanța lui. Porțile trebuie să înfrunte tăria apelor Dunării care a năruit lanțuri de munți insinuîndu-se prin fisuri. Deci, război fisurilor! Și astfel, sudorul se transformă într-un fel de bijutier al oțelului.

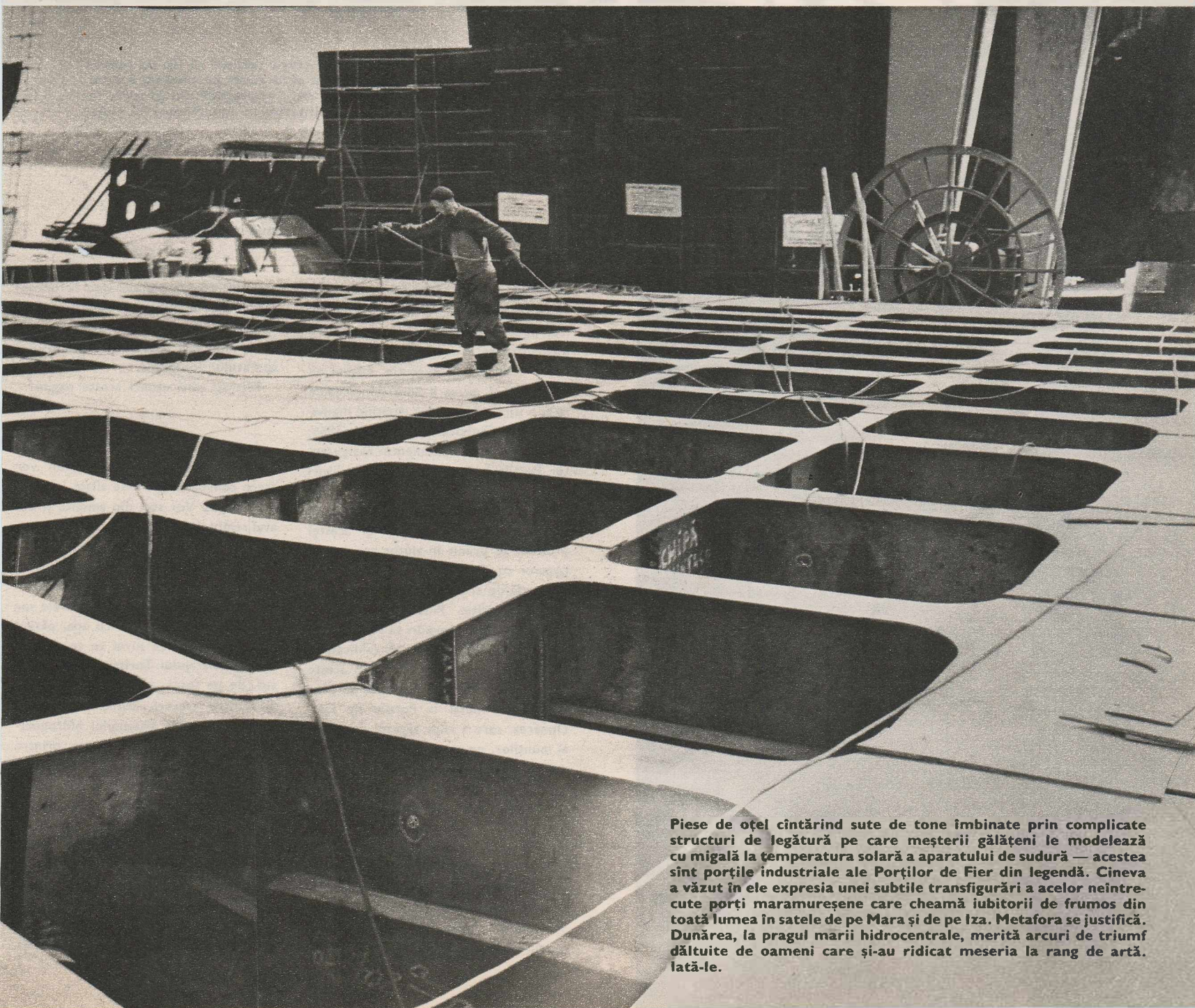
deci ca tot aici, la umbra filigranată a macaralelor uzinei de nave și în vecinătatea combinatului siderurgic să se fi stabilit și locul de naștere al ecluzelor de la Porțile de Fier.

Numărînd zilele care au mai rămas pînă cînd aceste porți de oțel ale fluviului vor porni în călătorie, pe apă, defilînd o vreme chiar pe sub «drumul uriașului», invităm și noi cititorul să păstreze aceste pagini. Păstrați-le, ca mîine cînd sistemul hidroenergetic și de navigație de la încheietura Carpaților cu Balcanii va fi realitate concretă, să vă amintiți cum s-au clădit în septembrie 1967, și-n lunile următoare, cele mai de temut obstacole din cîte i-a fost dat Dunării să înfrunte în multimilenara sa existență.

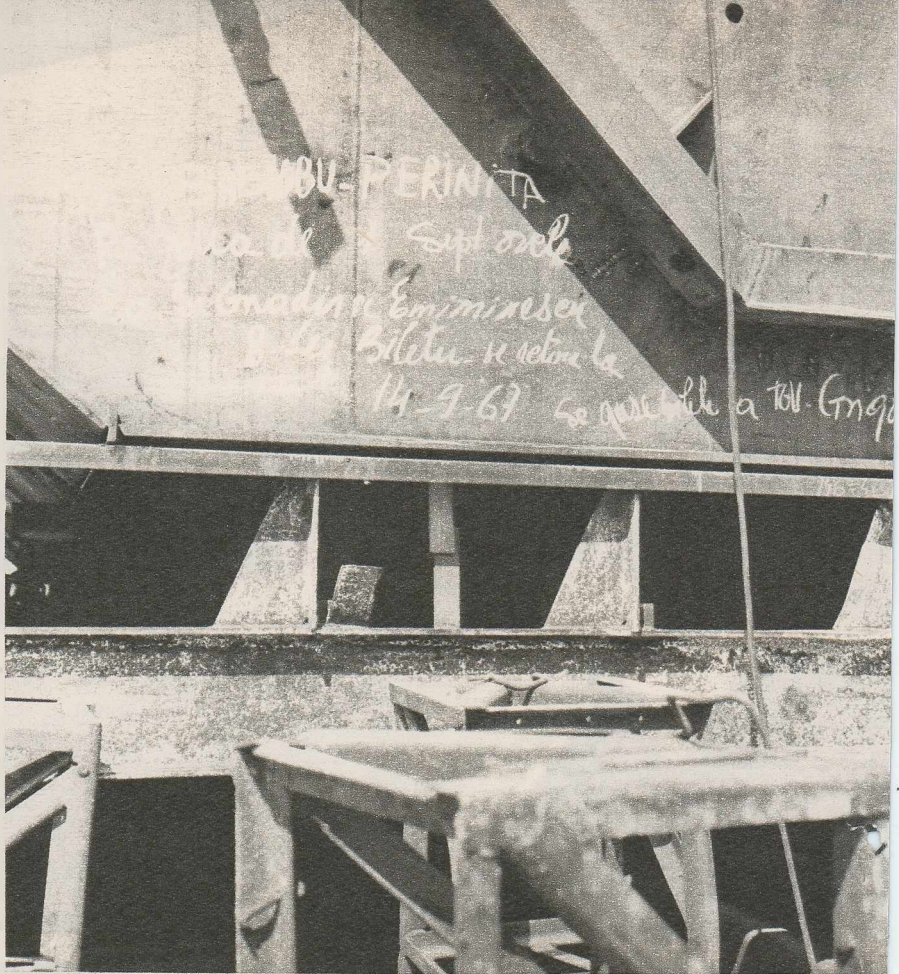
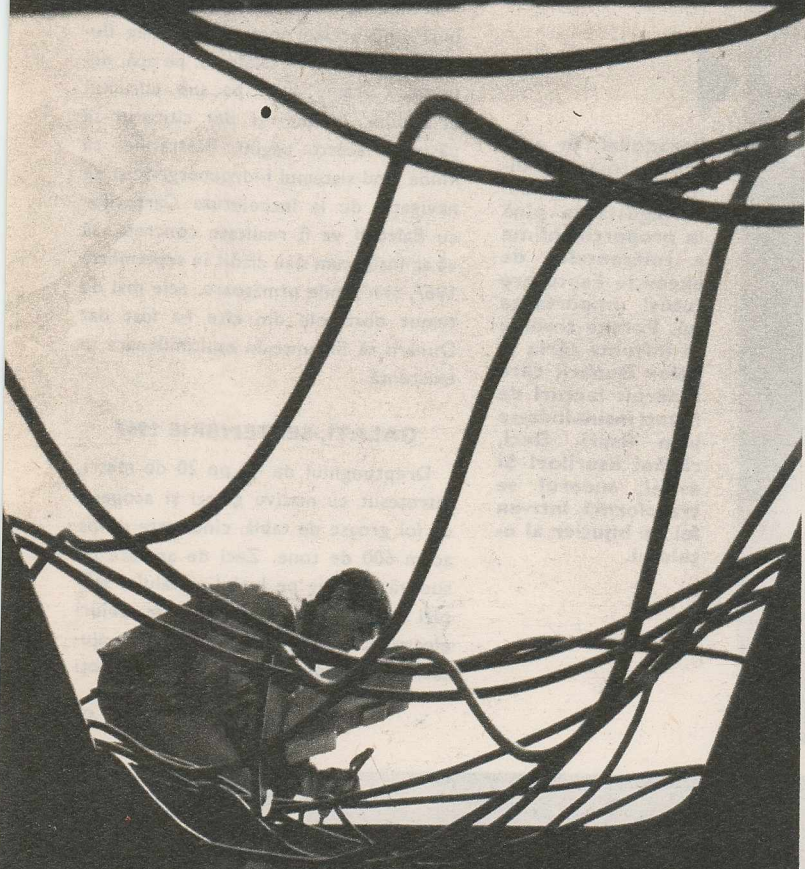
GALAȚI, SEPTEMBRIE 1967

Dreptunghiul de 40 pe 20 de metri, întretesut cu masive grinzi și acoperit cu foi groase de tablă, cîntărește de pe acum 600 de tone. Zeci de aparate de sudură răsfrîng pe luciul metalului scilpiri solare. O rețea încurcată de cabluri electrice, de dispozitive și instalații ajutoare învâluie imensa piesă. O poți

(Continuare în pag. 6)

Piese de oțel cîntărind sute de tone îmbinate prin complicate structuri de legătură pe care meșterii gălățeni le modelează cu mîgălă la temperatura solară a aparatului de sudură — acestea sînt porțile industriale ale Porților de Fier din legendă. Cineva a văzut în ele expresia unei subtile transfigurări a acelor neîntrecute porți maramureșene care cheamă iubitorii de frumos din toată lumea în satele de pe Mara și de pe Iza. Metafora se justifică. Dunărea, la pragul mării hidrocentrale, merită arcuri de triumf dăltuite de oameni care și-au ridicat meseria la rang de artă. Iată-le.

Din grabă, responsabilul cultural (care trebuie să fie un foarte bun metalurgist — altfel n-ar avea ce să caute pe șantier) a uitat să mascheze niște imperfecțiuni de... gramatică din propria sa cultură generală. Nu-i nimic, gramatica se învață ușor în comparație cu alte discipline.

Poarta Porților de Fier — portret în două culori.

confunda cu cine știe ce tronson de cargou mineralier. Dar niciodată nu s-a mai văzut pe acest șantier o lucrare asemănătoare. Totuși la data când s-a lansat comanda de execuție, nimeni nu s-a temut că nu va fi dusă cum trebuie la bun sfârșit. Nici chiar emoțiile inginerului Virgil Ciubotaru, absolvent în 1966, n-au avut la bază sentimentul nesiguranței. Porțile nu puteau să prezinte fisuri oricât de mici sau vreo abatere de la proiect. De aceea, sudorii desemnați să lucreze aici, mari maeștri ai acestei profesii, au primit în ajutor aparate de control cu raze X. Fiecare «cusătură» efectuată de ei a fost supusă unui sever examen analitic. Până acum — nici o greșeală. Și sînt temeiuri să se afirme că lucrarea va primi, în final, calificativul «ireproșabil». De fapt numai în aceste condiții se va permite montarea porților acestora de metal la Porțile de Fier. Dunărea, care a rupt zăgazul de granit al munților, nu poate fi înfruntată decît cu mijloace perfecte.

PORTILE DE FIER, 1967

La trei ani de la începerea lucrărilor sistemului hidroenergetic și de navigație, blocurile de beton ale ecluzei se apropie vertiginos de cota 30 metri. Se toarnă canaturile impunătoarelor porți. Într-o zi, care nu e prea departe,

vor sosi caravanele de vase la bordul cărora se vor afla masivele piese ce se lucrează acum la Galați. Vom asista și noi la montaj și vom da din nou cuvîntul aparatului fotografic.

Păstrați pînă atunci aceste pagini!

*

Amintim cititorilor că prin ecluzele situate la extremitățile barajului vor trece convoaiele de vase aflate în cursă pe Dunăre. Vor sosi din amonte și din aval remorchere cu șlepuri și se vor opri în porturile ale căror părți componente se lucrează acum. Apoi li se vor deschide în cale porțile. Închise vremelnic în țarcul de beton al ecluzei, vapoarele vor urca sau coborî o dată cu apa, pășind peste diferența de nivel ce se va crea la pragul barajului. Turiștii vor admira de sus, de pe șosea, spectacolul pasionant al acestor treceri, amintindu-și poate că la construcția sistemului hidroenergetic și de navigație au lucrat, printre alți îndrăzneți, și sudorii cu înaltă calificare de la Șantierul naval din Galați. Și își vor mai aminti că un inginer tehnolog cu o vechime în producție de numai un an a condus lucrările acestei complicate construcții metalice, fără să se teamă vreodată că va da greș.

Faptul s-a petrecut într-un perimetru de teren în care industria noastră și-a amplasat doi dintre uriașii săi. La Galați.

DE-ALE MODEI VALURI ȘI NECAZURI...

de Sanda FAUR

În acest septembrie '67, creatorii de modă de la fabrica arădeană de confecții știu exact cum ne vom îmbrăca în toamna și iarna anului viitor. Mai bine-zis, cum ne vor îmbrăca. Meseria le cere să privească, în timp, cu un an înaintea noastră, altfel ne-ar condamna pe noi, cumpărătorii, să rămânem cu doi ani în urma modei. Din previziunile modei, nu face nimeni un secret: foarte curînd fabrica își va demonstra intențiile la o prezentare bucureșteană a colecției. Le aflăm, gazetărește, cu un ceas înainte. Confecția arădeană, pare-se, nu se va lăsa coruptă, în materie de lungime, de nici una din exagerările între care balansează acum, nehotărîtă, moda: nici minijupa cu două palme deasupra genunchiului, nici maxi-jupa pînă la iumătatea gambei, ci **sănătoasa lungime** ce acoperă nițel rotula și care se potrivește tuturor vîrstelor, tuturor siluetelelor. În ce privește linia, o noutate: nu o linie, ci trei, pentru cele trei mari compartimente de vîrstă și talie — adolescente, femei de vîrstă și siluete medii, impolente. Preferință evidentă pentru linia evazată și cea dreaptă; mai puțin cloșurile ample căci, oricît s-ar supune modei, femeia nu acceptă să pară mai plină decît e în realitate (invers, mai curînd). Dar Olga Pözl, creatoarea de rochii, precizează pe un ton amar: ei, confecționerii, pot dispune doar asupra liniei croielii, asupra modelelor. Culoarele favorite ale anului viitor? — întrebăm noi. «Nu le știm, nu noi le hotărîm!» Genul țesăturilor? «Nu-l cunoaștem, va fi cel care ni se va oferi». Creatoarea de confecții este foarte supărată pe creatorii de țesături: «Coloritul e monoton, stofele sînt lipsite de varietate și de o calitate slabă. Cum să faci modă cu ele, cum să creezi 500 de modele pe an!»

Ioan Pollak, creatorul de mantouri, e și mai amărit: își face colecția cu Țîrîta, nu poate avea o privire de ansamblu asupra ei. Cauza? Țesăturile se omologhează cam în același timp cu confecțiile și asta obligă, fatalmente, creatorul din confecții să lucreze cu sufletul la gură, pe mostrele trimise de fabrici în ultimul moment. Într-o săptămîină vin două cupoane, în următoarea, altele trei; pînă la începutul lui august, furnizorii (fabricile Partizanul, Industria linii, Dorobanțul, Libertatea) le trimiseră 20 din cele 70 de cupoane minimum necesare colecției de toamnă-iarnă. Și să nu mai vorbim de calitate! Stofele nu au ținută, sînt șifonabile, au un colorit tern...

Îi credem pe creatorii de la fabrica arădeană — e o întreprindere cunoscută pentru seriozitatea, pentru calitatea produselor ei, pentru bunul gust al confecțiilor; suspinăm cu ei și scriem, din călătoria noastră de la Arad, cele ce urmează...

«EȘTI LÎNGĂ MINE ȘI NU-MI POT CREDE OCHILOR...»

Numai că, iată, socoteala făcută «pe teren» nu e aceeași cu cea de acasă, din București. Aici, la direcțiile coordonatoare din Ministerul Industriei Ușoare, ni se spune, ni se demonstrează, ni se arată negru pe alb, că de o bună bucată de vreme — măsurată în ani — omologarea țesăturilor se face cu o lună, două înainte de cea a confecțiilor. Că, așadar, handicapul de care vorbeau confecționerii, este un fals, practic un handicap inexistent. Pe cine să mai crezi? Dacă am fi puși pe divagații pirandelliene, am spune «că fiecare are adevărul său». Dar conchidem, mai realiști, mai cu picioarele pe pămînt, că fiecare are partea sa de nepăsare, de neglijență, de blazare poate. Spre o pildă: la Arad se fac rochii și mantouri de femei. Multe din ele, din bumbacul și stofa țesute la... Arad sau la Timișoara. Adică la o azvîrlitură de băț, la 10 minute de mers cu autobuzul și, respectiv, la cel mult 50 de minute de călătorit cu acceleratul. Oare e atît de greu pentru creatorul din confecții să se viziteze cu cel de la fabrica de țesături? E atît de greu să-și cunoască reciproc intențiile, să se sfătuiască pentru a stabili de comun acord linia modei? La Timișoara se fabrică cele mai frumoase țesături din bumbac din țară, iar timișoreana «Industria a linii» produce

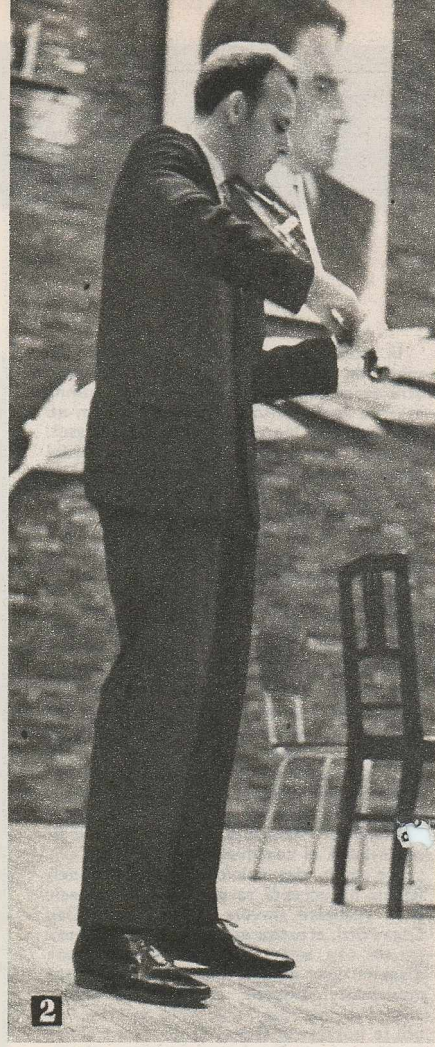
(Continuare în pag. 11)

Mai ales din primăvara trecută, măria-sa moda nu încetează să ceară culori explozive, calde, apropieri neașteptate de nuanțe. Deviza «moarte culorilor terne, cenușii» se menține și în această toamnă. E cazul s-o luăm serios în seamă. Mai bine mai tirziu decît niciodată.

Din juriul de pian al festivalului face parte și Florica Musicescu, artistă emerită și profesor emerit al Republicii Socialiste România. Înzestrată cu un deosebit simț pedagogic, profesoară de pian a Conservatorului de muzică din București Florica Musicescu a crescut în îndelungată și rodnică ei activitate generații întregi de valoroși pianiști, printre care aflăm și pe neuitatul virtuos Dinu Lipatti.

PE SCENELE FESTIVALULUI «GEORGE ENESCU»

O MARE CONFRUNTARE MUZICALĂ INTERNATIONALĂ

de George SBÂRCEA

Festivalul și Concursul Internațional «George Enescu», inaugurat la București în septembrie 1958, reluat din trei în trei ani în 1961, 1964 și 1967, este un omagiu adus amintirii unuia dintre cele mai mari genii românești, a cărui operă rămîne tot atît de vie ca și pilda vieții sale de muncă, abnegație, dăruire pentru alții. Marii muzicieni străini, care au participat sau participă ca membri în juriul concursului și ca artiști interpreți în concertele festivalului, își amintesc de blînda umanitate stimulatorie de gînduri înalte a Maestrului. Toți și-au mărturisit admirația față de personalitatea lui artistică și umană atît de bogat înzestrată, dar puțini au făcut-o mai simplu, mai convingător ca Yehudi Menuhin. «Fără el, ne spunea la al II-lea festival fostul discipol al muzicianului român, n-aș fi ajuns niciodată să înțeleg că arta este un mijloc de a sta de vorbă cu oamenii».

Concurenții din fotografiile noastre, ca și cei care au scăpat deocamdată de insistența obiectivului fotografic, se află în aceste zile, în plină tensiune. Vi-i prezentăm pe: Gabriela Ijac (Republica Socialistă România), Bernd Benker (R.D.G.), Gérard Pierrot (Franța), Monique Hanouille (Belgia), Cécile Milan (Franța).

Un neobosit admirator al muzicii românești, un prieten al festivalului, profesorul Henri Gagnebin, președintele Federației Concursurilor Muzicale Internaționale.

Acesta este de fapt, sensul mai adînc al festivalului trienal «George Enescu». «A sta de vorbă cu oamenii», iată ceea ce urmărește orice artă mare și sinceră, orice manifestare pusă sub semnul valorilor estetice perene. Festivalul, generos susținut de statul nostru, a fost conceput, pe de o parte, ca un ardent colocviu al muzicii, pe de altă parte, ca o tribună de promovare a talentelor tinere din lumea întreagă. Ambele scopuri, deplin realizate în edițiile anterioare, se afirmă cu putere în această a IV-a ediție ce se desfășoară în prezent în sălile de concert ale Capitalei. După cum spunea George Enescu, graiul muzicii «e menit s-aducă dragoste și-nfrățire printre cei pe care îi despart credințe și obiceiuri deosebite».

Festivalul și Concursul Internațional «George Enescu» întrunește, în acest septembrie cu aurării de orfevru în platanii orașului ce i-a fost atît de drag Maestrului, numeroase și proeminente personalități ale vieții muzicale internaționale, prestigioase formații artistice, și remarcabile tinere talente, a căror consacrare se va lega definitiv de numele Maestrului și de Capitala noastră.

Un oaspete de onoare la festival: cunoscuta pianistă Nadia Boulanger.

Muzicianul bulgar Mihail Popov și artistul poporului Nicolae Herlea s-au reîntîlnit în juriul concursului de canto.

LA KAPALI CEARȘI

În imediata apropiere a moscheei lui Suleyman Magnificul constăți cu uimire cum mulțimea, răspîndită haotic pe străzile Istanbulului, dispăre. Ai impresia că o gură gigantică se cascadează și înghite nesățioasă mii și mii de oameni dornici să se minuneze. Pentru că, orice s-ar spune, prima senzație pe care ți-o trezește marele bazar acoperit este uimirea. Retrăiești parcă imagini din «O mie și una de nopți». Culoarele zilei sînt transfigurate de-a lungul a nenumărați kilometri de străzi, străduțe, ulițe, labirinturi, culoare acoperite de cupole în piatră, luminate discret de tuburi de neon, ca și de străvechi lămpi de aramă ori de argint.

Am vrut să știm ce este Kapalı CEARȘI — bazarul acoperit: un edificiu, un cartier, o aglomerație urbană, o piață? Fiecare metru parcurs, fiecare prăvălie, fiecare stradă întîlnită ne-au confirmat că Kapalı CEARȘI reprezintă contopirea firească a tuturor acestora: este și un edificiu, și un cartier, și o aglomerație urbană, și o piață. Toate aflate sub brațul ocrotitor al zeului Negoțului.

De peste o jumătate de mileniu, reprezentanții ai tuturor meșteșugurilor se străduiesc să potolească lăcomia imensă a milioanele de oameni ce vizitează bazarul. Aproape că nu există obiect pe care să-l dorești și să nu-l poți obține. Fie că este vorba de o stofă, de o veche monedă feniciană, de o pereche de cercei cu briliante ori de țigări din Guadelupa.

După cum era și firesc, bazarul acoperit reprezintă, de asemenea, o măturie istorică sădită în piatră, dar și în obiceiuri. În anul 1461, Mehmet Cuceritorul a pus bazele marelui bazar, prima aglomerare de prăvălii denumită Bedestan. Suleyman Magnificul, Mehmet al IV-lea, Mustafa al II-lea l-au mărit, lărgit ori reconstruit, bazarul fiind victimă a nenumărate cutremure și incendii. În 1896 de pildă, întregul bazar a fost îngropat de un puternic cutremur de pămînt, fiind readus la lumină prin mari eforturi. Nici în vremurile mai noi n-a fost cruțat de calamități. În 1954 un incendiu a mistuit o parte a bazarului, care a fost însă refăcută de îndată. Zidurile cu arcade, cupolele, încăperile magazinelor și atelierelor au suferit toate transformări mai mari ori mai mici, în așa fel încît Kapalı CEARȘI, așa cum se prezintă azi în fața ochilor noștri, este în felul lui un amplu peisaj al Orientului în mișcare demimilenară.

Nimeni n-ar putea spune precis care e numărul atelierelor aflate aici. O recentă aproximație indică cifra de 5 000. În 1880, potrivit unui recensămint, existau 4 399 de prăvălii, 2 195 ateliere, 12 camere blindate pentru

Siluețele elegante ale minaretelor la ora asfințitului.

păstrarea obiectelor prețioase. Deși reprezentanții celor mai diverse profesii — sticlari, torcători, alămari, croitori, bijutieri ș.a.m.d. — stau unul alături de celălalt de sute de ani, numeroase îndeletniciri străvechi dispar, în timp ce altele noi le iau locul. Ni s-a arătat, de pildă, încăperea în care un străvechi atelier de turbane a fost înlocuit cu unul ce produce cărți de vizită.

Cu toată învălmășeala atelierelor și magazinelor, impresionantă prin varietatea produselor alăturate în neorînduială, câteva legi și obiceiuri gravează totuși asupra întregii suflări

din bazar. Împrejurul fiecărei porți de intrare sînt grupate meseriile, după tipuri și profiluri. Pe artera principală ce taie bazarul între cartierul Babiali — pe vremuri sediu al instituțiilor guvernamentale, acum al editurilor și presei — și Piața Baiazid ce adăpostește Universitatea, se derulează Nuri Osmaniye, denumire dată și unei mari porți de acces în bazar. Aici predomină artiștii-meșteșugari în aur și argint, în platină și pietre nestemate. Inelele înșirate pe sfori, întocmai covrigilor într-o simigerie, se învecinează cu brățări masive ori delicate, țesute ca din fire de păianjen, cu cercei ce au

unul, două sau trei etaje, cu broșe filigranate de inspirație arabă... Neonul pus să sporească intensitatea aurului gălbui ori roșcat, se reflectă în miliarde de scilipiri pe fațetele meșteșugit șlefuite ale rubinelor, smaraldelor, briliantelor și diamantelor. Ceva mai departe, cam la o sută de metri, o imensă papucărie; forma tipică a papucului turcesc o întîlnești în zeci și sute de variante, diferite una de cealaltă prin varietatea materialelor, mărgelilor, cusăturilor, ciucurilor, toate sub zodia unui curcubeu al culorilor. Înșiruirea noastră ar putea continua pe nenumărate pagini. Un lucru este sigur: nu

Mărfuri cu sau fără valoare — totul de vânzare. Fiecare client, o speranță.

s-a pomenit pînă acum ca în bazar să fi intrat o ființă omenească și să nu fi fost tentată să cumpere un lucru cît de neînsemnat.

Abundența sa proverbială este însoțită pretutindeni de marele meșteșug al negoțului. Aflat în fața vitrinei, ce-ți fură privirile, n-ai timp să te retragi dacă ai făcut imprudența să șovăi fie și câteva clipite, deoarece dintr-un ungher apare o persoană care, cu o amabilitate pe care numai Orientul a putut s-o șlefuiască, începe să te îmbie. Ce obiect îți place? Nu-i prea mare? Ți convine culoarea? Poate ai dori un alt desen? Poate ceva asemănător, dar din alt material?... Toate supozițiile ce-ți sondează subtilitățile cele mai intime ale gustului și preferințelor sînt enunțate. Scena se petrece de obicei în fața magazinului, mergînd la pas. În momentul în care te-ai oprit, din simplu vizitator ai devenit un cumpărător sigur. Ești invitat în magazin ori atelier, prezentat într-un limbaj ultrasrespectuos proprietarului, care, chiar înainte de-a afla ce te interesează, te poștește pe un scaunel și îți oferă o mică ventuză țuguiaută cu cafea ori ceai. După un schimb de impresii generale asupra stării timpului, iavaș-iavaș ești adus la subiect. Urmează parada festivă a tuturor obiectelor din magazin care, într-un fel ori altul, te-ar interesa. Cînd ai ales, și se anunță discret, pe un glas șoptit, prețul. Cît despre tocmeală, marele Sadoveanu a surprins genial situația: vrînd să cumpere din bazarul acoperit o pereche de papuci turcești, a aflat că ar costa 60 de lire. S-a tocmit pînă la amiază, ajungînd în cele din urmă la prețul de... 2 lire. La despărire, zîmbind, l-a întrebat pe meseriaș dacă din această vânzare a mai cîștigat ceva. Pe un ton modest acesta i-a satisfăcut dorința: numai sută la sută...

În orice caz, după ce ai cumpărat și cel din urmă obiect, îți părăsești adversarul de tocmeală cu convingerea că tu ești cel ce ai invins. În timp ce simplul fapt că posezi o cumpăratură îl indică pe meșteșugar a fi el învingătorul. În sfîrșit, socoteli de bazar...

Pentru care, de altfel, se pune o primă chestiune generală și obligatorie: să ai parale.

C. ROMAN

DE-ALE MODEI VALURI ȘI NECAZURI...

(Urmare din pag. 7)

stofe cel puțin acceptabile. Dacă creatorii din confecții ar fi mai insistenți, dacă ar avea mai multă inițiativă, mai multe idei, nu ar putea obține ei din vreme, și în cantitatea dorită, cupoanele necesare?

CÎND «GONDOLA» ALUNECĂ PE APA SCRIPTELOR

Să stăm însă strîmbs și să judecăm drept: ca tot omul, creatorul din industria ușoară își face meseria din pasiune, din conștiință profesională, dar fără îndoială și pentru retribuția materială. Asupra acestui ultim capitol să zăbovim o clipă, cu convenita înțelegere. Un creator de la fabrica clujeană de încălțăminte a realizat, într-un moment fericit în care inspirația artistică a întins cu convingere mîna cerințelor tehnice, un excelent model de pantofi bărbătești. Îl cunoașteți, l-ați și purtat poate: se numea «Gondola», costa doar 98 de lei și, în suprema sa modestie, reușea să împlinească un vechi vis... pedestru: să nu-și facă simțită prezența. Cu alte cuvinte, era un pantof ușor, elastic, confortabil și — culmea — avea și o înfățișare foarte modernă. «Gondola» s-a vîndut excelent: 114 000 perechi în 3 trimestre din 1967, iar pentru următoarele 2 trimestre s-au contractat 217 000 perechi. Și în timp ce negustorii se băteau pentru «Gondola», alte modele, frați de-ai «Gondolei», realizați la aceeași fabrică clu-

jeană (ori poate la altele) de către creatori cu egală pregătire dar, pare-se, aflați într-o criză de inspirație, zăceau nebăgați în seamă, neceruți, necontractați, reușind cel mult să obțină o comandă de 5 000-8 000 de perechi.

Presupunem că creatorului «Gondolei» i s-a strîns cu căldură mîna, că a primit cuvenitele felicitări; dar de-aici încolo el a împărțit același destin material, a primit același salariu și aceeași primă ca și colegii săi cu mult mai puține rezultate. Aici, să recunoaștem, stăruie nu numai o nedreptate ci și o prostie. Comerțul e o treabă prea serioasă pentru ca «drepturile de autor» să fie plătite, la fel de nediferențiat ca și în... alte domenii. Cîtă vreme o reușită primește aceeași răsplată materială cu o nereușită, nu se mai poate vorbi de încurajarea reală a creației. Or, în actualul sistem de stimulare nu se poate trece peste un anume procent maxim de primă fixat — paradoxal! — nu de eficiența economică, de cantitatea produselor vîndute din acel model, ci de categoria de salarizare a respectivului creator. Ar fi cazul, poate, ca Ministerul Industriei Ușoare, împreună cu Ministerul de Finanțe, să studieze atent și să revizuiască (pe ici, pe colo, prin punctele esențiale!) actualul sistem de stimulare, ținînd seama tocmai de acea eficiență economică a creației de care pomeneam mai sus. Nu de alta, dar altfel vom continua să

ne lăudăm grozav cu «zecile de modele noi» prezentate la contractări, modele care nu trec dincolo de faza prototipului, și folosesc doar pentru a socoti împlinită — formal, desigur — o sarcină de plan. Iar creația de modele va rămîne o vorbă mare și goală, trecută la rubricile bilanțiere și nu la locul ei adevărat, în rafturile magazinelor și, de acolo, la cumpărători.

EI, PARE-SE CĂ LE-A VENIT VREMEA

Există în București — și în mai multe orașe din țară — o serie de magazine care au însemnat pentru noi, destulă vreme, un soi de enigmă. Se numeau «magazine de prezentare», cu alte cuvinte aparțineau direct unor fabrici și aveau obligația de a le prezenta cît mai arătos produsele — cele mai noi, mai frumoase, mai de calitate, presupunem noi. Dar iată că ele se dovedeau trădătoare: marfa pusă acolo în vânzare nu se deosebea cu nimic de obișnuitele produse desfăcute prin obișnuitele magazine, ba dimpotrivă. Se întimpla adesea ca fabricile să-și aducă aici diversele mărfuri greu vandabile și, cum e ușor de înțeles, pînă la urmă aceste magazine au reușit să compromită marca fabricii.

Realitatea era că magazinele aparțineau în mod formal fabricilor, că ele se aprovizionau, ca toate celelalte unități comerciale,

prin obișnuita filieră a I.C.R.T.I., mulțumind cu existența lor doar sfînta scriptologie și sora ei, sfînta birocrație.

Aflăm o noutate îmbucurătoare: începînd din această vară, magazinele de prezentare vor începe, în sfîrșit, să devină ceea ce le pretinde titlul. În rafturile lor vor fi prezentate, cu 2-3 luni înaintea tuturor celorlalte magazine, toate modelele noi create în respectiva fabrică. Magazinul bucureștean «Dimbovița» a început să-și țină făgăduiala: pantofii expuși și rînduiți aici au, într-adevăr, mult așteptata linie modernă. La «Antilopa», produsele fabricii «Progressul» au trecut printr-un dificil examen: 150 000 de cumpărători au fost examinatorii, nocele trecute pe taloanele sondajului constituind baza viitoarelor comenzi ale comerțului. La magazinul fabricii orădene de confecții, colecțiile au fost prezentate publicului înaintea contractărilor, sugestiile oferite de cumpărători dovedindu-se realmente utile. Și pentru a se putea cunoaște cît mai în profunzime cererea și necesitățile consumatorilor s-a luat măsura — inteligentă — ca de două ori pe săptămîină cîte un creator din fabrică să vină în magazinul respectiv, la raft, lîngă vînzător, și să aștepte acolo adevărata apreciere a muncii lor.

E, într-adevăr, un pas înainte. Ținem pumnii strînși ca nu cumva să urmeze doi pași înapoi!

T O M I S - A I

— evocare de Vasile BARBU —
Ilustrații de Romeo VOINESCU

Era în timpul străjii a treia, pe o noapte întunecoasă, cu nori grei, apăsători, care te făceau să simți în toate mădularele boarea și picurii de apă aduși de vânt de pe culmile valurilor.

De pe zidul de apărare, străjile, de obicei adormite sau toropite în orele de îngemănare, erau treze ca înaintea unui asediu și priveau mai mult în cetate decât spre zările de unde, de astă dată, nu se anunța nici o incursiune a tilharilor sau a barbarilor veniți de peste Dunăre.

«ORAȘUL DE CĂPETENIE AL ÎNTREGULUI PONT STÎNG»

În cetate, prin apropierea zidurilor, treceau cei care se întorceau de la petreceri, acum parcă mai gălăgioși ca de obicei, unii cîntînd, alții continuînd o discuție despre ultimele vești sosite de la Roma sau despre frumoasa flautistă care i-a desfătat cu farmecele cîntecului ei. Dar zgomotul și zarva neobișnuită nu veneau de la aceștia, ci parcă din tot orașul — începînd din port și pînă în for, de la prăvăliile măcelarilor și ale brutarilor și pînă în cartierul meseriașilor din marginea Tomisului.

Tomisul, «orașul de căpetenie al întregului Pont Stîng», se trezise...

ATACUL DE LÎNGĂ «VILLA» LUI VALERIUS

Ostașii din gardă stăteau liniștiți pentru că toată agitația din jur era normală în ajunul unei mari sărbă-

tori: se făceau pregătirile pentru sărbătorile «comunității cetăților de pe țărmul de vest al Pontului Euxin», care aveau loc în fiecare an la Tomis.

Se adunaseră locuitori din toate orașele Pentapoliei (comunitatea celor cinci orașe). Cei din Dionysopolis, Odessos, Callatis au sosit la Tomis chiar înainte de ziua sorocită; corăbiile lor au venit mai repede decît era de așteptat, pentru că un vînt puternic din sud le ținuse de astă dată, tot timpul, pinzele umflate, mai-mai să le rupă. Histrienii, după ce au fost de două ori aruncați înapoi de vîntul potrivnic, au pornit, în cele din urmă, pe uscat, cu carele, pe șoseaua cea de curînd reparată prin grija guvernatorului provinciei. Dar nici pe uscat soarta nu le-a fost mai favorabilă decît pe apă, pentru că lîngă villa lui Valerius Andronicus au fost atacați de tilhari. Lovind în iureș, au căzut cîțiva histrieni la primele lovituri. S-a încins o luptă cu tilharii, mai bine înarmați și mai

numeroși. Cei care n-au reușit să se adăpostească în casa lui Valerius și-au găsit moartea în colbul drumului... Asediații au scăpat datorită celor din Tomis care, de îndată ce au aflat de cele întimplăte, le-au sărit în ajutor.

ÎNTR-OCASĂ TOMITANĂ...

De cobori de pe turnurile zidului de incintă, poți să te apropii repede de viața orașului de la această oră. De la **porta praesidiaria** pe **via forensis**, în drum spre for, după ce treci de barăcile garnizoanei însărcinate cu paza și de o mică piață, ajungi curînd într-un cartier cu case mari, unele cu etaj, ale oamenilor bogați, mulți dintre ei proprietari din **Territorium Tomitanorum**. În afară de **villa rustica**, ei au o locuință și în oraș, la adăpostul zidurilor groase. Aici, proprietarii de țară găsesc mai multă siguranță în vreme de restriște, aici se retrag iarna, cînd viața monotonă de țară îi plictisește, și tot aici, în împrejurări de sărbătoare ca acestea, au unde primi, la rînd cu tomitanii de vază, pe cei veniți din alte orașe pentru festivități.

Din stradă, la această oră, nu vezi mare lucru dar, la unele case, poarta deschisă ca în timpul zilei lasă să se zărească forfota dinăuntru. Să intrăm într-una din locuințe. Curtea interioară (**atrium**), în care ajungi după ce treci pragul porții și de fereastra paznicului, este pregătită ca de sărbătoare. Ramuri de mirt și mlădițe de chiparos puse în vase de piatră înconjură bazinul din mijloc (**impluvium**). Dintr-un vas, ținut în mînă de un Eros de marmură, susură în bazin un fir de apă adus cu dibăcie printr-un mic apeduct.

Coloanele care susțin acoperișul

UL ZER O

sînt împodobite cu ghirlande din hîrtie și din verdeață, încît aproape că nu se mai zăresc ușile încăperilor principale, care răspund toate spre această curte. Numai ochiurile de geam luminate vestesc pe cei care s-au trezit. Zgomotul mare vine din spatele acestei curți, de la magazie și mai ales de la bucătărie, unde **cocus** (bucătarul) dă ordine sclavilor, aidoma unui mare comandant de oști. Aici se pregătesc mîncărurile pentru oșpețe...

La capătul străzii se deschide larg forul, mărginit în dreapta de templul Romei și al lui August, iar în stînga de cel al divinităților care au în pază orașul. În mijloc, pe un soclu înalt, domină statuia de bronz a lui August, cu mîna dreaptă întinsă înainte, parcă s-ar adresa ostașilor; **lorica** bogat ornamentată dovedește originea sa divină și puterea Romei Eterne. Echipe de sclavi publici mătură piața, în timp ce alții umplu cu apă vasele mari de piatră în formă de amfore de lîngă altarele de jertfă.

ÎNCEPE MAREA SĂRBĂTOARE A «COMUNITĂȚII CETĂȚILOR PONTICE»

E dimineață. Soarele timid, printre norii transparenti, își aruncă razele slabe pe acoperișurile caselor, lăsînd speranța unei zile luminoase. Spre for, din toate părțile, se îndreaptă o mulțime în haine albe de sărbătoare, cele mai multe croite după moda grecească. Deodată, toată frămîntarea masei de oameni contenește și din gură-n gură, în șoaptă, sînt pronunțate numele pontarhului și al marelui preot.

Prin mulțime se croiește un coridor prin care trec căpeteniile Tomisului și ale orașelor Pentapoliei și cîțiva oaspeți de seamă din alte

cetăți; în frunte, cu privirea fixată în gol, spre un punct imaginar, pășesc grav pontarhul și marele preot. Toți au haine de purpură, iar pe cap poartă coroane, unii din frunze de laur aurite, alții din mirtul veșnic verde, ceea ce dă un plus de solemnitate ceremoniei. Ajunși în mijlocul forului ei se opresc în dreptul templului Romei și al lui August.

Deodată tăcerea este ruptă de cuvintele puternice, ușor cîntate, ale rugii pe care începe să o rostească marele preot. Apoi sînt jertfite zece vite.

Îndeplinind ritualul care consemnează începutul sărbătorii «comunității cetăților pontice», pontarhul urcă la tribună și rostește: «Fie ca ziua de azi, de sărbătoare, să fie menită să ne unească și mai mult. Să nu uităm jurămintele care ne leagă, și înseși greutățile de care ne lovim să ne înfrățescă! Întrecerile sportive, jocurile, concursurile literare, spectacolele de circ și de teatru care vor avea loc să se desfășoare în armonie deplină, bucurîndu-ne astfel de prietenia pe care strămoșii ne-au lăsat-o moștenire. Toate acestea vor dovedi aspirațiile noastre comune, gîndurile și preocupările noastre, bazate pe o cultură cu vechi tradiții, hrănită astăzi prin tot ce este mai bun și mai frumos în Eterna Romă».

Răsunară îndelungi aclamații.

MĂRINIMIA NEGUSTORULUI DIN NICOMEDIA

Într-un tîrziu, potolindu-se zarva, au început să fie întinse mese prin for și pe toate străzile principale. Tot poporul, tomitani și oaspeți, luară loc la mese și începură, după

(Continuare în pag. 14)

obicei, să se înfrupte din mîncarea gătită foarte simplu din carnea de jertfă. Urmară apoi feluri alese, pregătite din vreme în casele celor bogați și servite acum tuturor.

În asemenea ocazii se statornicise obiceiul ca cei bogați, chiar dacă în restul anului nu se întreceau în generozitate, să-și arate mărinimia, hrănind cît mai multă lume. Printre cei renumiți pentru aceasta un loc de frunte, de ani de zile, îl deținea Poseidonios din Nicomedia, negustor de cereale și de vinuri, care în fiecare an, de cînd a fost ales cetățean de onoare al Tomisului, participa la această sărbătoare. El era cunoscut pentru binefacerile aduse cetății într-un moment de cumpănă cînd, Tomisul fiind asediat de barbari de mai bine de o lună, a donat o corabie de grîu pentru hrana poporului și a înarmat din banii săi douăzeci de ostași.

Într-un grup, Publius Priscus, armator din Tomis, întreba pe un cetățean din Dionysopolis cum se prezintă echipa de gladiatori condusă de lanista (maestrul) Sirius, angajat de pontarh, din banii săi, pentru jocurile de circ.

Masa continua într-o notă de veselie crescîndă pe măsură ce se aduceau noi feluri de mîncare și se ridica încă o cupă și încă o cupă din vinuri ce zăcuseră în amfore sigilate mai mulți ani.

DUPĂ OSPĂT

Apoi, după ospăț, oamenii s-au împrăștiat, după preferințe, în toate părțile. Unii au rămas în for ca să asculte lecțiile de retorică și demonstrațiile de oratorie ale celor mai iscusiți specialiști ai genului din cetățile Pontului de vest. Toată pregătirea și tot talentul lor se etalau în procese cu subiecte fictive sau în discursuri pe teme mitologice ca: «A călcat Paris legea ospitalității?», «A fost vinovată Elena?», «Au fost pătinoarele Muzele cînd au socotit că Apollo a cîntat mai bine decît Marsyas?» etc.

Vorbitorii posedau toate legile retoricii dar, din păcate, apusese de mult marea oratorie politică și juridică care a oglindit secole de-a rîndul, atît la greci cît și la romani, pulsul accelerat al vieții și neliniștile ei, libertatea cetățeanului de a susține în for sau în comiții punctul său de vedere. Trecuseră în istorie acele vremuri... Împărații, dornici de a deține toate funcțiile, răpiseră încet-încet, una cîte una, libertățile politice ale cetățeanului. Nici un cetățean, oricît de iscusit orator ar fi fost, n-ar mai fi putut să însemne pentru statul său ceea ce a reprezentat un Demostene sau un Cicero... De aceea, ascultătorii erau puțini.

ÎN PORT SE DISCUTĂ DESPRE ULEI ȘI POEZIE...

Cei cu înclinații spre literatură coborîră spre port unde, pe terasa intermediară dintre oraș și cheiuri, pe care de obicei se înfăptuiau tranzacții comerciale, se desfășura concursul literar. Pe locul stăpînit în tot timpul anului de Mercur își dădură întîlnire slujitori credincioși ai lui Apollo și ai muzelor Erato,

Caliope și Polimnia. Terasa era aproape neîncăpătoare. Se improvizaseră bănci în jurul tribunei încît imensitatea terasei nu se mai simțea. Întreaga atmosferă «respira» poezie. Placajul de marmură albă și colorată al pereților scotea în evidență frizele cu ornament vegetal și scenele mitologice, iar statuile divinităților, așezate pe balustrada dinspre port, se profilau luminos pe albastrul închis al mării.

Dintre auditori, unii veniseră aici pentru că era mai liniște și sub paravanul poeziei puteau discuta în voie despre afacerile pe care nu le părăseau nici în aceste momente de sărbătoare. Aleseseră acest loc și pentru faptul că se afla mai aproape de magaziile în care își depozitau mărfurile negustorii din alte orașe și pentru că de aici era mai lesne de ajuns la corăbiile ancorate lângă încăperile spațioase, pline de cereale sau în fața bazinelor în care se păstra peștele sărat.

În pauzele dintre recitări, grupuri-grupuri coborau spre cheiuri unde, în fața magaziiilor de sub

terasă, negustori ambulanți etalau pe tarabe plăcinte, fripturi și vinurile aduse de peste mări. Unii, în grupuri mai mari, discutau despre poezie și despre cei care citiseră din creațiile lor, alții, ce-i drept numai cîte doi-trei la un loc, schimbau păreri despre «pulsul» mărfurilor: cum merg cerealele la Odessos, cît de ieftin e uleiul în Corint, dacă este bună ceramica din Pergamon...

De sus, de la balustrada terasei, se desfășura toată panorama portului cu forfota lui de sărbătoare. Dacă în jurul corăbiilor nu era acel du-te-vino obișnuit de încărcare-descărcare, iar catargele pestrife odihneau liniștite, fără pînze. În legănatul ușor al apei, în schimb malul, între cheiuri și magazii, era acum animat de grupurile celor care discutau înfierbîntați despre poezie sau chibzuiiau liniștiți despre afaceri.

Dar iată că marea mulțime a participanților la sărbătoare, ieșind pe Poarta Histriana, se îndreaptă grăbită spre amfiteatru.

Tomitanii făceau pronosticuri gă-

lăgioase despre victoria lui Dada sau a lui Geta în luptele de gladiatori, iar cei din Dionysopolis, mîndri de echipa antrenată de ^alanista Sirius, spuneau că nimeni nu va rezista în fața lui Kalidorus, socotit de ei ca cel mai bun **retiar** din cîți văzuseră. Prin lovituri puternice, prin viteză și prin eschive măiestre, el reușise să învingă pînă acum în toate întîlnirile pe care le avusese. Maestrul de școală Sirius, însuși, îi prevedea o mare carieră...

Luptele au fost spectaculoase. Învinseră unii, fură învinși alții, curse sînge, iar unii își găsiră moartea în lupte. Mulțimea veselă aclama pe învingător, uitînd, în schimb, pe cei ce zăceau răpuși...

O VIAȚĂ CARE A APUS, O VIAȚĂ CARE RENAȘTE

Această viață a apus de mult. A venit o vreme cînd aci totul a rămas în ruină, devastat și pîrjolit. Colbul purtat de vînt a învăluit ce mai rămăsese, iar pămîntul a adăpostit ca pe o comoară toate acestea, părăsite și uitate. Pămîntul le mai

păstrează încă și numai din cînd în cînd, din tainele lui, ies la lumină — în orașul renăscut — unele monumente ale vieții care a fost.

Inscripții în versuri, cu adînci implicații filozofice, epitafuri care începeau la fel cu cel al lui Ovidiu, exilat pe tărîmul Pontului Euxin, vorbesc despre cei care au iubit poezia, au adorat artele, au știut ce este frumosul. Pietre de mormînt amintesc de foști pontarhi zeloși și plini de inițiativă sau de gladiatori neînfrițați. Inscripția unui gladiator glăsuiește: «Aici zac eu, Argutos, **retiarul**, care a învins (în luptă) de șase ori... Salutare, trecătorule!».

Monumentele grăiesc peste secole despre cei care le-au făurit, despre viața care a pulsat mai bine de un mileniu în Tomis, ajuns la cea mai mare înflorire atunci cînd devenise metropola cetăților din Pontul de vest.

Cînd treci prin Constanța zilelor noastre, trecătorule, amintește-ți de toate acestea și de toți care au fost... și de Argutos, care, de dincolo de viață, îți transmite salutare.

Derbi 1967 — «Titirez» (în dreapta) devine șeful generației sale.

PLEDOARIE PENTRU PURSÎNGE

Cîteva sute de oameni, adunați ca la iarbă verde, în bariera Ploieștilor. Sacoșe cu de-ale gurii deșertate în livadă, berea frapată, micii sfîrîind pe grătar. Un nou camping în megieșia capitalei aurului negru? Nu. Tablou pascal în plină toamnă pe aria hipodromului. Nu avem nimic împotriva aspectului de serbare cîmpească pe care-l iau reuniunile de trap de la Ploiești. dar starea aceasta trădează indiferența care începe, încetul cu încetul, să învâluie turful românesc.

Derbiul de trap, disputat duminica trecută, a semănat mai curînd melancolie pe un fond de evidentă blazare. În afara pariurilor pătimași și a specialiștilor în zooteh-

nie, rari sînt cei ce frecventează hipodromul cu regularitate. «Cum vrei să fie stimulați driverii de aplauzele a 30-40 de spectatori?» — ne spunea antrenorul Traian Marcu. Și cîte aplauze n-ar merita calul de curse în zvîcnirea sa dinamică, elegantă, spre potou...

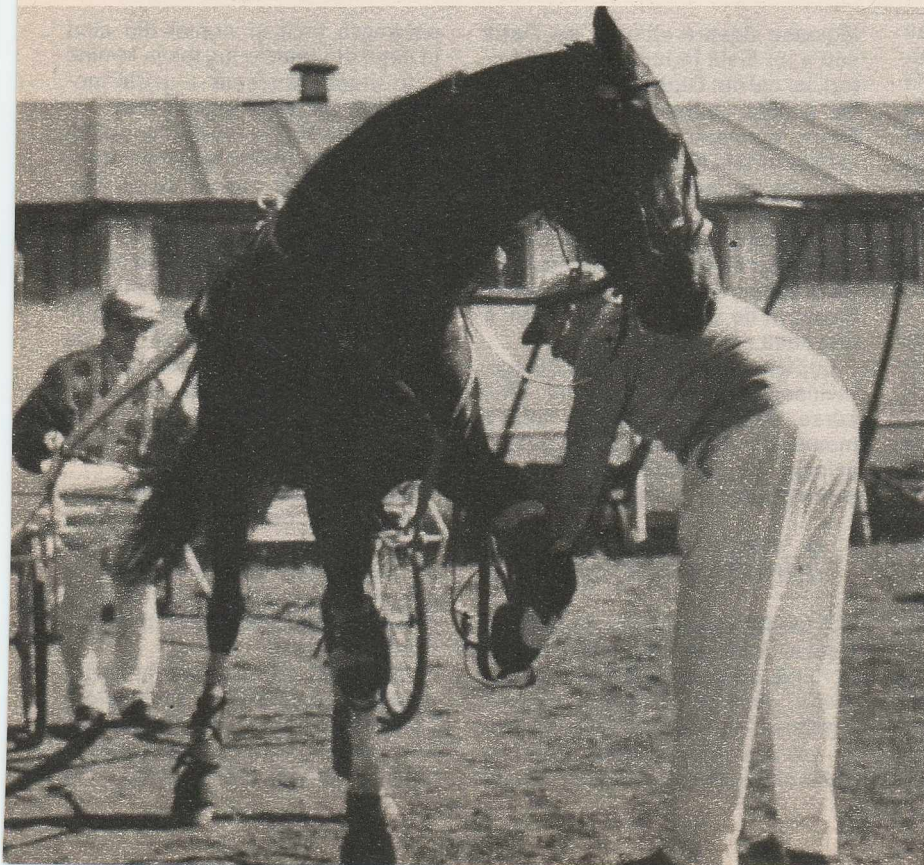
Complexul hipic de la Ploiești prezintă un tablou contrastînd flagrant cu posibilitățile. Grajduri inadecvate, tribune meschine de lemn, poziție topografică incomodă și ingrată, obligînd publicul ploieștean la o excursie pedestră, iar pe bucureșteni la o expediție de 120 km! Să adăugăm cursele lipsite de emulație, astenice (un derbi care se cîștigă la trei lungimi!), vitregite, ca o consecință, și de participarea pasionată a turfiștilor.

Reuniunile hipice ar trebui să fie încununarea nobilei arte a creșterii cailor, într-un fel ceea ce reprezintă parada modei pentru industria confecțiilor. Prezentarea aleasă a cailor — în echipație și turf, deocamdată neglijate deopotrivă — stimulează admirația de esență sportivă și promovează circulația comercială cabalină (nu geambașlicul!).

Nimic din toate acestea nu se practică la noi cu seriozitate, cu toate că țara noastră vinde cai de curse la export, și hergheliile de stat pregătesc cai de diferite rase: pur sînge englez, ghidran, pur sînge arab, nonius, pur sînge trăpaș, furiozo nordstar, iar tradiția alergărilor nu e absentă. (Hipismul a fost primul sport din țara noastră care și-a avut revista proprie: «Sportul», apărută la 1 februarie 1880.)

Și totuși, Bucureștii au rămas printre puținele capitale moderne fără hipodrom! Ce au de gînd edilii Capitalei? «Titirez», noul șef al generației trăpașilor de 4 ani, ca și antrenorul și driver-ul său Iosif Szabo (trecut de 60 de ani), nădăjduiesc să mai poată evolua pe un teren de curse la București înainte de a îmbătrîni de-a binelea...

Victor BĂNCIULESCU
Fotografii de Dan BÎRLĂDEANU

Triptic hipic:
antrenor, cal,
driver.

nu-i vorba atît despre «magazin 111»

Cu Ion Besoiu? Fără Ion Besoiu? E bine și așa și așa. Dacă e vorba să se încredințeze unui actor rolul de a face legătura între diversele numere ale «Magazinului 111» ar fi greu de găsit altul la fel de simpatic, la fel de spontan și oricînd gata să improvizeze inteligent dacă a uitat cumva textul prezentării. Totuși și emisiunile de la care a lipsit s-au legat bine. Cu sau fără el, o lipitură adăugată în ultima clipă pentru a suplini un număr nereușit se vede și deranjează, indiferent dacă a fost luată din stocul de filme al Teleenciclopediei, din mica filmotecă a «Varietăților pe peliculă» sau din oricare alt raft al depozitului.

În ambele ipostaze, «Magazinul 111» nu se abate de la regula generală adoptată de televiziunea noastră în materie de prezentare a emisiunilor informative și distractive: textul se scrie de către un autor invizibil pentru a fi apoi citit sau recitat de cineva care n-a contribuit de loc la redactarea lui. Vremea «Studioului A» în forma lui inițială a trecut de mult și nu sînt semne că va mai reveni vreodată. Dimpotrivă, după cîte putem constata prin intermediul micului ecran despre pregătirile de viitor ale televiziunii, sistemul actual are tendința de a se perpetua la infinit. Seară de seară se perindă prin fața noastră figuri noi de tineri anonimi cărora li se verifică telegenia și capacitatea de a citi cursiv un text.

Nimeni nu contestă necesitatea crainicilor de serviciu care deschid și închid programul serii și, pe parcurs, anunță emisiunile fără generic scris, ne informează despre programul zilei următoare, cer scuze pentru deficiențele transmiției etc. Este, de asemenea, firesc ca textele cu caracter oficial să fie citite, în cadrul teledurii, de către un crainic. Nepotrivirea dintre conținut și forma de prezentare începe în momentul cînd și restul teledurii intră în același regim. Atît de categoric au fost despărțite pregătirea jurnalului de prezentarea lui, încît numele redactorului anunțat la sfîrșit ca autor nu este niciodată al vreunui dintre redactorii care au îndeplinit în ziua respectivă funcția de crainici. Lor le va veni rîndul să întocmească teledurii în alte zile, și atunci îl vor încredința spre lectură unor colegi eliberați temporar de munca de concepție.

N-am văzut însă niciodată o emisiune Telesport de Dumitru Tănăsescu prezentată de Cristian Topescu sau viceversa. După cum am mai relevat și altă dată, rubricile de sport sînt în răspunderea unor gazetari de specialitate, care le aranjează și prezintă cu dezinvoluntă firească a omului de meserie. Cînd nu pot pridi, cînd cred că o anumită problemă ar fi expusă mai competent de un coleg din afara televiziunii, îl invită și-i dau cuvîntul, purtîndu-se ca niște gazde amabile. În nici o împrejurare — nici în secvențele sportive din teledurii, nici în cele din emisiunile pentru copii — profesioniștii gazetăriei sportive nu trec microfonul crainicilor.

Discrepanța dintre conținut și forma de prezentare se accentuează continuu, pe măsură ce sumarul teledurii lor se îmbogățește și se diversifică iar noile rubrici îi dau un profil mai alert. De ce să se bucure numai sportul de o punere în pagină normală? Răspunsul obișnuit al televiziunii este că toate eforturile de a găsi colaboratori interni sau externi în stare să expună liber informațiile zilei (sau să susțină de sine stătător comperașul unei emisiuni distractive), au dat greș. Demonstrația pare a se desfășura chiar sub ochii noștri, cu ajutorul probiștilor amintiți mai sus. Nu cumva însă căutările au rămas fără rezultate pentru că au fost orientate într-o direcție greșită?

În anumite domenii, televiziunea evită să se adreseze celor cărora obișnuința muncii de concepție și buna stăpînire a subiectului le-ar conferi și aplombul necesar expunerii. Nu orice regizor, nu orice scriitor sau ziarist, este și un bun orator sau causeur. Șansele de a descoperi prezentatori ideali ar fi însă infinite mai mari dacă ar fi căutați printre oamenii din aceste categorii, nu printre cei ce au doar ambiția de a citi corect sau de a recita convingător. De altfel, experiența ne arată că, adesea, cineva care nu știe decît asta nu știe nici asta. Așa-zisa «sinteză a știrilor externe» (de ce «sinteză» cînd este o simplă înșiruire) are în multe seri nenorocul de a fi citită nu de redactorii Nicolae Popescu sau Ilie Ciurescu, ci de un crainic pentru care această activitate reprezintă în mod evident un exercițiu chinuitor. Obsedați de poticnelile care se repetă la fiecare cel mult zece cuvinte, suferind aproape fizic alături de el, ascultătorii pierd adeseori șirul ideilor: ei așteaptă, încordați, bîlbîiala următoare, inevitabila greșeală care va veni.

Și asta cînd ar fi atît de simplu să li se ofere o adevărată sinteză, un comentariu substanțial și chiar o discuție concludentă pe o temă de actualitate. Cu condiția, bineînțeles, ca televiziunea să ia în sfîrșit inițiativa de a-i aduce în studiourile sale pe gazetarii cărora experiența amplă, discernămintul politic, călătoriile în străinătate, capacitatea de a exprima pregnant idei, le conferă toată autoritatea necesară.

Felicia ANTIP

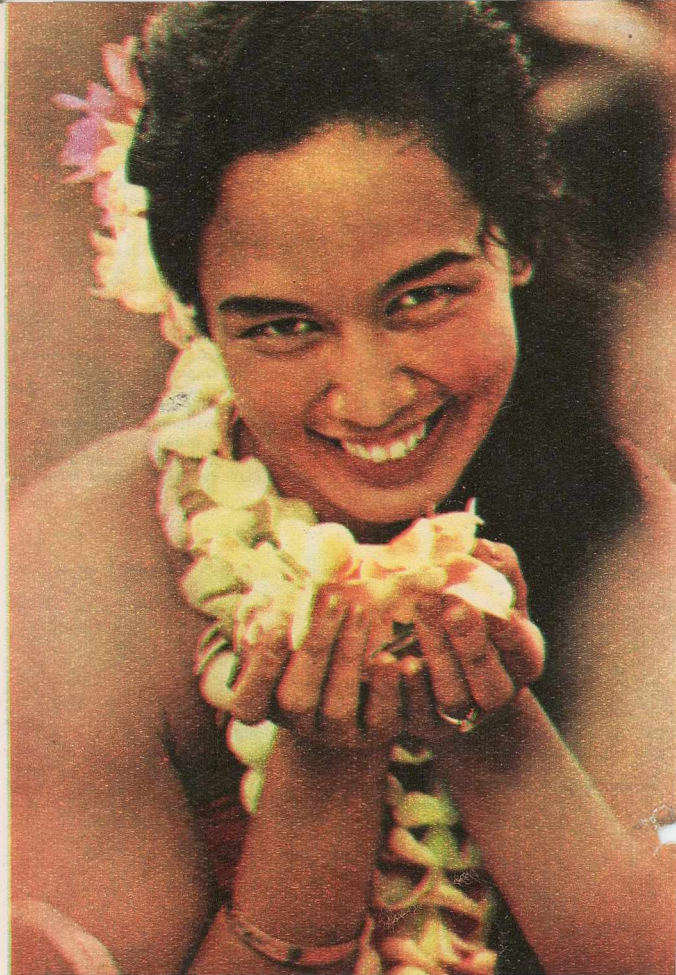

FLACĂRA VARIETĂȚI

ȚINEȚI DREAPTA!

Ați fi, poate, îndemnați să credeți că vă prezentăm o nouă excentricitate în materie de cochetărie feminină? Da de unde! Chestia e cât se poate de serioasă și privește viața și integritatea corporală a multor conducători auto și a și mai multor pietoni. Pe lângă alte zeci de măsuri luate de guvernul suedez în legătură cu așa-numita Hoger Tag, ziua trecerii de la circulația pe stînga la circulația pe dreapta (presă, radio, televiziune, cinema, lecții, conferințe, ghiduri, afișaj, discuri cu muzică... tematică etc., etc.), s-a preconizat folosirea acestui tip de ochelari amintind obsesiv: circulați pe dreapta!

GRAIUL FLORILOR

Pitoreștile ghirlande de flori pe care le întâlnim în mai toate vederile din Hawaii, își au graiul lor. E un grai ce se rezumă la un cuvînt cu zeci de înțelesuri: ALOHA poate însemna dragoste sau prietenie, o urare de bun venit sau de rămas bun. Ghirlanda care îl însoțește îi

FILARMONICA PE ROATE

O mare firmă japoneză specializată în producția de instrumente muzicale a realizat — în scopuri de reclamă — acest «automobil muzical», pe care l-a expus într-un mare magazin din Tokio. Un vehicul vechi a fost «îmbrăcat» cu 726 de instrumente muzicale în mărime naturală, reprezentînd 22 tipuri de instrumente. Numai pentru aripile originalului vehicul au fost folosite 370 de piculine!

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

6	R	2	P	7	T	9	M	H	A	13	
2	A	N	U	R	I	S	C	O	L	A	R
3	I	C	A	A	R	B	O	R	I	A	E
4	O	M	A	T	A	S	I	A	B	A	U
5	S	R	T	U	S	E	T	A	C	A	M
6	C	O	C	O	R	I	A	V	I	N	A
7	A	B	A	A	R	A	H	R	A	N	T
8	R	B	O	B	A	L	T	O	I		
9	E	S	A	L	P	I	N	T	O	R	S
10	T	U	I	C	A	R	I	O	C	A	M
11	E	C	H	I	A	C	T	I	V	E	

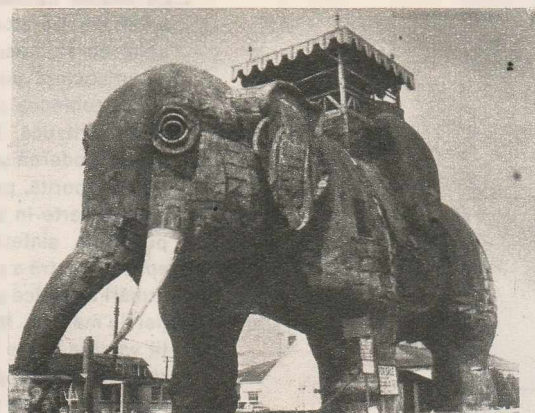
TOAMNA

ORIZONTAL: 1) Răceala toamnei — Zina me-lopeelor, doamna cucurbitaceelor... 2) Gem de fructe — Începe școala. 3) Diminutiv feminin — Rămân toamna dezbrăcați — În aer! 4) Haină ca un epilog de toamnă — Merg în capul turmelor. 5) Secure! — A manifesta răceală — Se așază dinainte la masă. 6) «Și se duc ca clipele...» — Simbolul aurului — Alt diminutiv feminin. 7) În acest fel — Arămire excesivă — Net! 8) Curbe! — De la (od.) — Bifurcare vegetală. 9) Înțeles, în sfârșit! — De sus, de la munte — Toiașul lui Bachus, împodobit cu viță de vie și cu un con de pin. 10) Se pregătește pentru iarnă — Se umflă din cauza ploilor — E pe aproape. 11) Moment de echilibru astronomic al zilei cu noaptea (23 septembrie, 19,38 h) — Început de declarație!

VERTICAL: 1) Cer de toamnă-n refren de greiere — Arici miniatural. 2) Timp de toamnă... — Vinul, în fond. 3) Preot mahomedan — Vehicul rustic — Interjecție. 4) Paul Udrea — Oraș în Somalia — Își aduce turmele la șes... 5) Lucrare agricolă de toamnă (sing.) — Lăsată miriște. 6) Alifie moldovenească — Suc de fructe. 7) Stațiuni balneoclimaterice în limbaj uzual — Pasăre de baltă. 8) Scheletic — Strigăt de durere — Cui special. 9) Se pune la murat de toamnă... — Verbul vintului hoinar. 10) O ploaie ce te îngheață — Nu-i așa. 11) Nicolae Lerescu — În acest loc — Gest mecanic. 12) Istria! — Cer de toamnă. 13) Barometre-autum-nale!

Toma MICHINIĆI

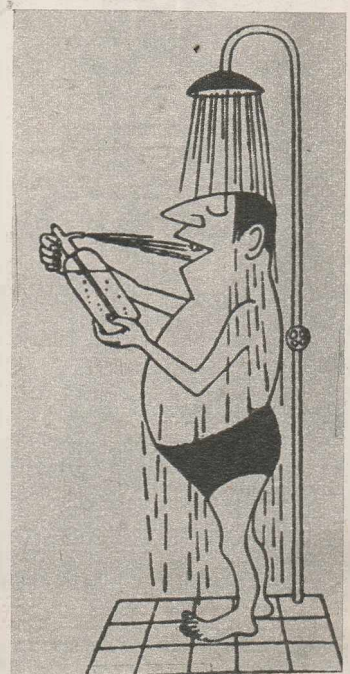
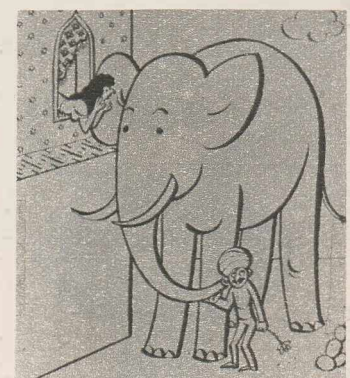
Dictionar: IMAM, ATO.

CASA-ELEFANT

«Elephant House» din Atlantic City este considerată una dintre cele mai bizare clădiri din Statele Unite. Construită în 1882 de un original, ea s-a bucurat de atunci încoace de toată faima pe care, probabil, a dorit-o proprietarul ei. O scară, situată în picioarele dinapoi ale elefantului, duce spre un interior destul de confortabil — căci este vorba de o casă de locuit — care primește lumina prin ferestre abil mascate.

UMOR STRAIN

definește sensul. La botezul unui copil, locuitorii din Hawaii oferă ghirlande de trandafiri roz, adolescenții își oferă ghirlande din garoafe roșii. Ghirlandele sînt totodată simbolul ospitalității insularilor. Împletește din iasomie și insoțite de urarea ALOHA OE, înseamnă bun venit iar tinerele care le oferă (foto 1) sînt cel puțin tot atît de fermecătoare cît și ghirlandele.

Iasomia galbenă, violetele, tuberozele și orhideele se înșiră armonios într-o adevărată feerie florală și în magazinele din Honolulu (foto 2).

SCURT ȘI CUPRINZĂTOR

Automobilistii britanici care suferă de gudurai cronic, și nu semnalează afecțiunea cînd li se eliberează permisul de conducere, sînt pasibili de amenzi mari sau închisoare pînă la patru luni. Sancțiunea nu este exagerată — susțin englezii — căci un șofer care strănucă în timp ce conduce cu 110 km pe oră parcurge 330 m orbește, deoarece — după calcule minuțioase — s-a ajuns la concluzia că un strănucit durează 10 secunde, timp în care automobilistul nu vede nimic.

Cel mai bătrîn strămoș al omului, Kenyapitecus, care a trăit acum 20 000 000 de ani, a fost descoperit pe insula Rusinge în mijlocul lacului Victoria.

Daltonismul va putea fi corectat cu ajutorul unui material transparent, numit Rhodoid 279, de culoare violetă, care își datorează calitățile coloranților organici. Acesta va transmite în mod corect, celor ntinși de această malformație, culorile verze și roșu. Dalto-

niștii vor putea deci conduce automobilul fără să confunde culorile semafoarelor rutiere.

Studiind traducerea textului unei tăblițe babiloniene cu scriere cuneiformă, doamna Duchesne-Guillemin, muzicolog la Universitatea din Liège, a descoperit că în Babilon și Sumer existau reguli muzicale precise. În sprijinul afirmației sale cercetătoarea a prezentat cea mai veche gamă diatonică cunoscută, descifrată pe tăblița citată și care datează din anul 1500 î.e.n.

La ferma Joernsen, în apropiere de Helsinki, s-a experimentat hrănirea unei vaci cu lemn. Cu toate că nu mîncă nici fin, nici iarbă sau alte furaje, vaca dă o bună producție de lapte. Autorul experienței, prof. Virtanen, laureat al Premiului Nobel, a demonstrat că pentru a transforma subprodusele lemnului în proteine vaca nu are nevoie decît de o doză de uree, care îi poate fi injectată.

Dezlegarea jocului «SĂNĂTATE!» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) CARARE — DISC. 2) APA MINERALA. 3) BAZINE — URAL. 4) ARENA — LM — BD. 5) NI — T — MIERE. 6) A — SILUETE — B. 7) STRAND — COR. 8) CURENT — LIDO. 9) USA — SERA — AN. 10) R — LUA — OCL — Z. 11) ACUM — FLUIDA. 12) ACASA — ROIT. 13) SPIRT — MINGE.

RITURI ȘI RITMURI

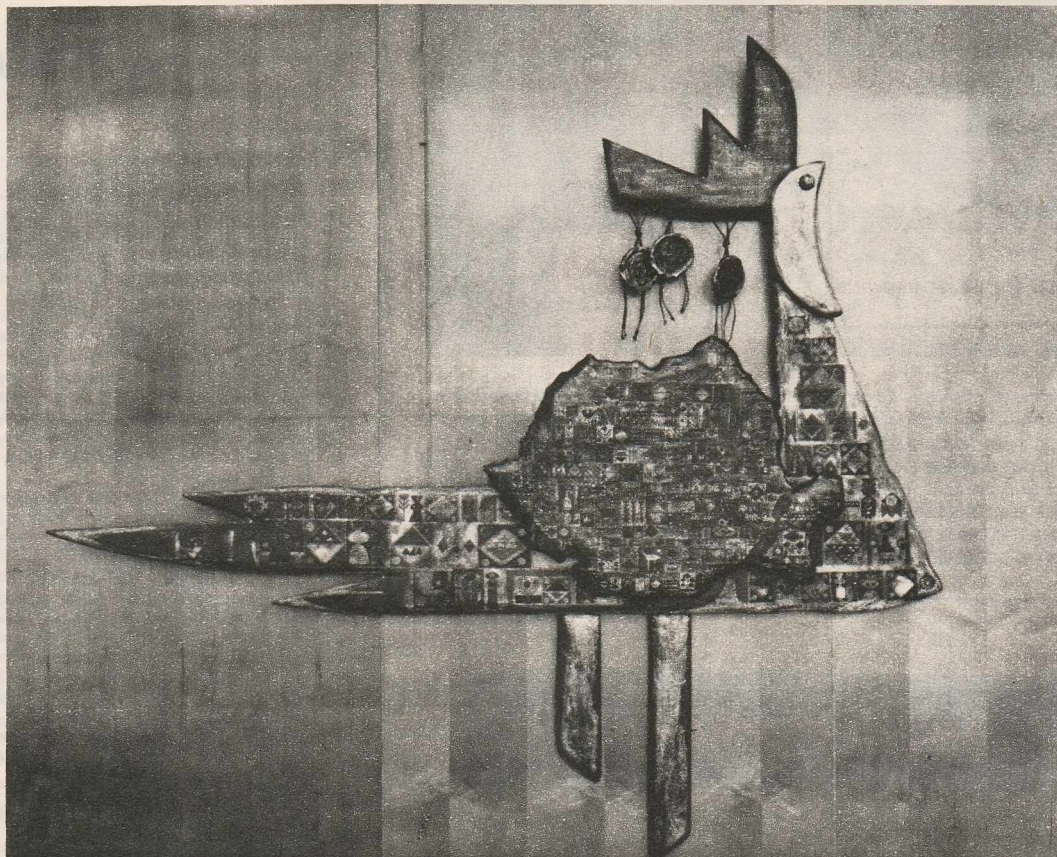
de Eugen SCHILERU

O vreme Victoria Nolla Săvulescu s-a dedicat creației de obiecte decorative din piele. Dar dîndu-și seama, pe de o parte, că operează într-un domeniu cu limite determinate de însuși specificul său, iar de pe alta, că nu poate dispune totdeauna de varietatea de materiale necesare, s-a străduit să se reprofileze. Rezultatul acestei reprofilezări? O expoziție care constituie, după părerea mea, o reușită remarcabilă.

În general, cînd vorbim despre artele plastice — sculptură, pictură, grafică — tindem nu numai să subliniem specificul fiecăruia dintre ele — ceea ce reprezintă o atitudine justă și rodnică — ci și să credem că între ele există bariere de netransgresat, că ele nu se pot asocia în agregate apte să respecte legea unității în varietate. Or, aceasta nu mai este o atitudine justă și rodnică.

Artele decorative și aplicate și mai

EXPOZIȚIILE VICTORIA NOLLA SĂVULESCU ȘI ION GRIGORE

Nolla SĂVULESCU — «VESTITORUL»

cu seamă obiectele care, pentru a-l parafraza pe poetul latin, împletesc utilul cu frumosul, ne demonstrează cu prisosință posibilitatea plămuirii unor asemenea agregate de reală eficiență artistică. Pe de altă parte, în lumea modernă se pune, cu o acuitate mereu sporită, problema integrării diferitelor arte în ansambluri organice, problema sintezii artelor. În sfîrșit, epoca noastră a adus o seamă de confirmări teoretice și practice ale afirmației de mai sus. Mereu mai multe creații valoroase ale literaturii contemporane ne fac să privim cu scepticism afirmația conform căreia categoriile estetice — tragicul, comical etc. — sînt entități pure și imuabile. Întreaga literatură a absurdului — Kafka, Beckett, Eugen Ionescu etc. — a atras astfel atenția asupra unei varietăți de comic care, în fond, este cum nu se poate mai tragic. În artele plastice au apărut sculpturi și picturi cinetice, s-au asociat efecte vizuale (culori, lumină) schimbătoare cu efecte auditive schimbătoare etc. Pe de o parte, reflecția asupra obiectului artistic constituit ca un agregat de elemente apar-

ținînd diferitelor compartimente ale artelor plastice, reflecție care, începută de dadaism a fost continuată de curentele ulterioare (suprerealism, pop-art, artă cinetică), pe de alta, realizarea unor sinteze ca aceea vizuală, auditivă ne-au făcut să nu mai considerăm drept o utopie nașterea unor arte noi. (Cine ar fi bănuț, în veacul al XVI-lea, că vor apărea cinematograful și televiziunea?)

Am recurs la această digresiune tocmai pentru a situa mai exact obiectele decorative ieșite din imaginația și minile unei artiste ca Victoria Nolla Săvulescu. Aceste obiecte decorative sînt fie picturi în cel mai deplin înțeles al cuvîntului, fie picto-sculpturi, la rîndul lor realizate prin asocierea unor materiale variate. Victoria Nolla Săvulescu regăsește astfel demersurile teoretice și practice ale artei arhaice, ale artelor extraeuropene, dar înainte de toate, aproape exclusiv, ale artei populare românești și le supune unor lucrări originale, în spirit modern. Ea apelează atît la folclorul nostru plastic cît și la folclorul nostru literar. Ajunge, în felul acesta, să trateze teme ale fol-

Nolla SĂVULESCU — «MAMA»

clorului cosmologic («Ziua și Noaptea»), să înfățișeze creaturi fantastice («lelele»), eroi de basm popular («Făt-Frumos și zmeul», «Harap Alb» etc.) sau de baladă («Domniță», «Voinic», «Flăcăul», «Haiducii»), să evoce aspecte ale lumii medievale românești («Cavaler moldav», «Duel sub cetate», «Voievod», «Scenă istorică»). Imaginația fecundă și mobilă a artistei învăluie astfel totul, chiar și personajele și scenele vieții curente, populare («Mama», «Pescari», «Lăutari», «La țîrg») într-un duh de basm, într-un aer de legendă și de baladă. Prin aceasta ea operează ri-

semnificații etice, spirituale, tocmai pentru că chiar și atunci cînd se oprește asupra obișnuitului, ea reușește să-l înconjure cu nimbul poetic al lirismului meditativ.

În sfîrșit, o ultimă observație. Un tînăr vizitator a făcut în fața unora dintre aceste obiecte decorative remarca deosebit de pertinentă că ele seamănă cu idolii din artele arhaice și extra-europene dar, ciudat, de data aceasta, avem de-a face cu idoli care nu ne înfricoșează. Vizitatorul sesizase astfel un caracter esențial al lucrărilor artistei, caracter care se poate întîlni din plin și în folclorul nostru, înclinat

mai mult spre evocarea forțelor vitale, benefice, ale luminii, decît spre acelea ale forțelor malefice, ale tenebrelor. Aș adăuga la aceasta că adesea, ca și în folclorul nostru, în lucrările artistei se strecoară un grăunte de ironie, de umor și totuși imaginea rămîne fascinantă.

Ion Grigore, a cărui primă expoziție personală s-a deschis de curînd în sălile fostului Muzeu Kalinderu, este un tînăr cu pregătire de pictor muralist (elev al profesorilor Paul Miracovi, Gh. Labin, St. Constantinescu și Gh. Popescu). Selecția de picturi de șevalet, pe care ne-o prezintă astăzi și care se caracterizează printr-o remarcabilă unitate, a închinat-o în întregime zugrăvirii priveliștilor Bucovinei natale, vieții și obiceiurilor țărănimii noastre. Oprindu-se asupra existenței zilnice a închegat o galerie de figuri de țărani și de țărănci care se profilează monumental nu prin supradimensionare, ci prin înaltele calități spirituale pe care le sugerează trăsăturile chipurilor lor pure, interiorizate și grave. Pentru orice pictor muralist aceasta este poate prima și cea mai de seamă piatră de încercare. Impresia de monumental nu se impune supradimensionînd, ci străduindu-te să faci sensibile dimensiunile spirituale ale eroilor și ale faptelor lor. Or, Ion Grigore a trecut cu succes examenul.

Gravitatea, fervoarea, venerația cu care privește și redă oamenii și faptele de viață conferă — ca și în arta Victoriei Nolla Săvulescu, dar bineînțeles într-o altă cheie, cu totul proprie — existenței umane grandioarea unui ceremonial profan, ca și cum tînărul artist ar fi vrut să sublinieze neîncetat obligațiile noastre fundamentale: respectul demnității și libertății umane, iubirea vieții. La aceasta se adaugă, în unele compoziții în care apar mai multe personaje într-un grupaj compact, o viziune (în sensul compoziției) pe care aș îndrăzni să o numesc corală și care

are ca efect declanșarea expresiei de coeziune sufletească, a îndemnului de solidaritate umană.

Artist de consecvență seriozitate, de o admirabilă probitate, tînărul Ion Grigore e unul dintre aceia care nu se abandonează cu voluptate curentelor la modă, care nu suferă de maladii sezoniere contractate din răsfoirea albumelor, ci care trudește în tăcere și cu modestie la marea operă colectivă a afirmării unei arte de accentuat profil propriu. Aceasta nu înseamnă însă că el nu și-a însușit unele din învățămintele arti-tei moderne. Pasionat de problemele compoziției expresive, el a învățat astfel să nu confunde arhitectura (imaginii) cu construcția (Juan Gris obișnuia să spună: «Orice arhitectură este și construcție, dar nu ori și ce construcție este și arhitectură»).

Relația dintre fiecare element al compoziției și ansamblu, precum și relația dintre elemente, ating o stringență cu adevărat arhitectonică, nici unul din elemente nefiind util sau greșit raportat la rest, nici unul neputînd fi eliminat fără periclitarea unității. Ritmurile severe contribuie și ele la organizarea compoziției. Simplificările ușor geometrificate, gestică reținută, totul colaborează la cristalizarea unui monumental autentic. Gama cromatică e reținută fără a fi monotonă. În schimb, artistul nu a acordat, după părerea noastră, suficientă atenție materiei picturale care se cerea tratată cu mai multă grijă, cu un mai sporit simț al prețiosului, mai cu seamă că acum era vorba de pictură de șevalet.

Rituri profane ale vieții biruitoare... «E nevoie de rituri» spunea, prin mijlocirea unuia din personajele din Micul Prinț, un scriitor de valoare etică a lui Antoine de Saint-Exupéry...

Ritmuri ale vieții și ale operei de artă... Iată coordonatele pe care le-am descoperit analizînd expozițiile a doi artiști din generații diferite, cu profile artistice diferențiate, dar care au în comun valoarea de a fi adus în lucrările lor «ceva de la noi, de acasă».

Ion GRIGORE —
«FAMILIA»

dicarea fiecărei imagini pe o treaptă poetică superioară. Factura sa expresivă ieșită din studierea artei populare, dar aproape în aceeași măsură a artei iconarilor din epoca feudalității românești, conferă personajelor și actelor înfățișate o atmosferă de ceremonial profan, de gravitate în considerare și trăirea vieții.

Existența umană — succesiune cadentată de fapte în același timp esențiale și obișnuite, înlănțuire de isprăvi eroice, succesiune de miracole — apare în imaginile-obiecte plăsmuite de artistă, imagini-obiecte caracterizate, pe planul expresiei, prin hieratism, simplificare ce conferă măreție și gravitate, ca și în folclorul nostru literar, asemenea unui ritual profan de o mare valoare spirituală. Decorativul apare în arta Victoriei Nolla Săvulescu nu ca un scop în sine, ci ca un purtător de

Ion GRIGORE —
«TARAF»

cadran internațional

între proprietar și arendaș

Citeva noi date, privind ofensiva puternicului trust editorial nord-american «Time-Life Inc.» asupra pozițiilor-cheie ale presei braziliene, au fost dezvăluite de rapoartele a două comisii de anchetă, instituite de Congresul brazilian. A ieșit astfel la iveală că «Time-Life» a vărsat peste 6 000 000 dolari celui mai important post de televiziune din Rio de Janeiro, «Globo». Iată și urmarea directă a acestei masive pompări de capital: «Globo» n-a întârziat să-și lărgască rețeaua, cumpărând posturi de radio și televiziune la Sao Paulo, precum și în regiunile din nord-estul țării. Totodată a cerut forurilor în drept aprobarea de a construi nu mai puțin de 36 posturi de radio și televiziune în principalele orașe braziliene.

Care au fost antecedentele? Deoarece, potrivit Constituției țării, numai cetățenii brazilieni pot edita reviste și ziare și numai ei pot fi proprietari ai posturilor de radio și televiziune, trustul «Time-Life», evitând abil încălcarea directă a legislației braziliene, a folosit o stratagemă. A început prin a cumpăra terenul și bunurile imobiliare ale amintitului post de televiziune, dându-le apoi în arendă aceluiași «Globo». «Diferența între calitatea de proprietar al terenului și cea de proprietar al postului de televiziune — remarcă ziarul american **Nation** — a rămas pur teoretică», întrucât conform contractului, trustul încasează de la «arendașul» său 45% din venitul net al stației, în timp ce acesta din urmă trebuie să suporte 55% din costul reparațiilor și al întreținerii. Contractul mai conține o clauză de loc lipsită de importanță. Din consiliul de administrație al postului de televiziune trebuie să facă parte un reprezentant al trustului american, «cu obligații echivalente celor ale directorului» și un altul care să răspundă de problemele contabile și financiare. În aceste condiții, poziția proprietarului de teren a devenit incomparabil mai avantajoasă decât cea de arendaș. Drept care, la apariția celor doi împuterniciți ai trustului «Time-Life Inc.», directorul postului de televiziune «Globo», înțelegând probabil că prezența sa este de prisos, a demisionat.

Cazul prezentat mai sus nu constituie decât unul dintre aspectele unui fenomen de mult mai mare amploare — «Time-Life» nefiind singurul trust nord-american care și-a asigurat controlul economic și, implicit, politic asupra unor mijloace de informare a opiniei publice din Brazilia.

D. ȘTEFAN

Recentul Festival al modei de la Moscova a constituit nu numai o trecere în revistă a celor mai variate modele, ci și o adevărată paradă a manechinelor. Fotografia prezintă pe cele 20 de «alese» pentru a prezenta, în capitala sovietică, moda britanică.

tendințe actuale: miniaturizare și... televiziune în culori

— corespondență din paris —

226 de firme din 11 țări au prezentat timp de zece zile — în cadrul celui de-al III-lea Salon internațional de radio, televiziune și electroacustică — ultimele noutăți din acest domeniu. Salonul a pus accentul în mod deosebit pe miniaturizarea, simplificarea și perfecționarea detaliilor acestor aparate. Aici au putut fi văzute, printre altele, aparate de radio de buzunar, televizoare portabile — numai în alb-negru — mini-casete etc.

Salonul a constituit totodată un eveniment remarcabil în istoria televiziunii, deoarece a consacrat apariția televiziunii în culori în Franța, cât și în alte țări europene. Anglia a «deschis focul» la 1 iulie a.c., R.F.G. — la 25 august, U.R.S.S. urmează să inaugureze televiziunea în culori la 3 noiembrie, iar Olanda — la începutul anului 1968. Până acum numai două țări de pe glob emiteau în culori: Statele Unite și Japonia.

Franța, care folosește un sistem propriu de televiziune în culori — SECAM —, va face debutul primelor emisiuni de televiziune în culori la 1 octombrie, începând cu câte 12 ore săptămânal. Ea va utiliza ecrane cu diagonala de 63 cm, care pot recepționa și emisiunile în alb-negru. Marea problemă o constituie însă prețul ridicat al aparatelor franceze de televiziune în culori, care se va ridica la 5 000 de franci.

De altfel producția lor este foarte limitată, ele urmând a fi folosite numai pe piața internă.

Televiziunea în alb-negru nu va fi, desigur, neglijată în favoarea celei în culori, deoarece, pentru moment, aparatele în culori nu vor putea fi fabricate pe scară foarte largă. În schimb, în prezent există în Franța peste 8 milioane de aparate de televiziune alb-negru.

AI. GHEORGHIU

fapte, fapte...

Bu-Kraa era considerată, până de curând, doar o oază în deșertul torid al Saharei spaniole, la 40 mile de țărmul Atlanticului. Recent, o dată cu anunțarea încheierii unei tranzacții între industriașii spanioli și compania americană «International Minerals and Chemical», a reieșit că, încă din 1963, aici au fost găsite deosebit de bogate zăcăminte de fosfați, care vor fi exploatate în comun cu sus-amintita societate americană, prevăzându-se pentru 1970 o extracție de 3 milioane tone din acest prețios îngrășămint mineral, și de 10-12 milioane tone în 1976.

Care să fie explicația secretului ce a învăluit cu strășnicie atita vreme descoperirea de la Bu-Kraa ca și tratativele purtate în jurul exploatării zăcămintelor de fosfați? Numai considerente de ordin economic?

Judecând, după re izbucnirea în ultima vreme a disputei dintre Mauritania și Spania asupra acestei zone a Saharei, se pare că nu...

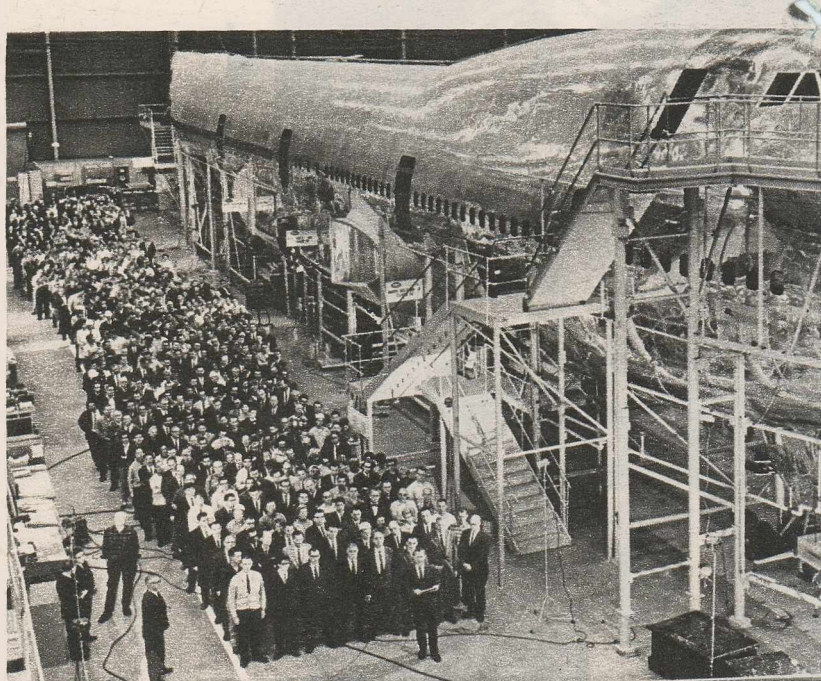
În timpul unui zbor cu elicopterul deasupra Saigonului, generalului Ky i-a venit ideea mutării capitalei sud-vietnameze. Nu atit ideea în sine a produs stupefacție în rindul ziaristilor prezenți în elicopter, cât mai ales cuvintele folosite de Ky pentru a o exprima. «M-am gândit să mutăm capitala de la Saigon — a arătat el — deoarece dacă ne cramponăm să rămănem aici și să încurcăm lucrurile, într-una din zile va trebui să părăsim țara».

Agenția oficială sud-vietnameză s-a grăbit să precizeze că generalul Ky a pornit de la considerente de ordin edilitar. Ceea ce nu i-a împiedicat însă pe comentatori — care cunosc faptul că nici la Saigon guvernării sud-vietnameze nu se mai simt în siguranță — să se gindească la cu totul altceva...

I. CIOARĂ

ultima șansă a căilor ferate

Concurența aviației civile după cel de-al doilea război mondial a adus căile ferate din S.U.A. în pragul unei grave crize. În ultimii 20 de ani numărul pasagerilor care folosesc trenurile a scăzut cu 50 la sută. Activitatea feroviară s-a redus, un mare număr de muncitori și funcționari de la căile ferate fiind concediați.

Ofensiva aviației comerciale americane se concretizează în crearea de noi tipuri de avioane-gigant, ca de pildă «Boeing 747»; alături în mod intenționat fuzelajul acestui tip de avion în construcție și 490 dintre muncitorii care-l realizează la Seattle, fotografia de sus indică într-un mod original numărul de pasageri pe care-l va putea transporta acest avion.

Concurența aviației a determinat căile ferate să caute noi mijloace de atragere a clienților; unul dintre cele mai recente este «Rail Bus»-ul, experimentat în prezent pe liniile de centură ale New Yorkului și care prezintă avantajul că de pe șosea, unde circulă ca un autobuz oarecare, se poate plasa pe șine, de unde, datorită unui mecanism special, se poate deplasa mai departe transformat în vagon de cale ferată.

Ziarele americane relatează că în ciuda acestei situații căile ferate nu au capitulat și nu consideră încă lupta lor ca fiind încheiată. Experiențe recente, întreprinse la New Jersey și la New York, au indicat că mai există o șansă de a recîștiga o parte din pasagerii pierduți. La 29 octombrie, între New York și Boston, va începe să circule un tren experimental care va atinge o viteză de 240 kilometri pe oră. Societatea «Pennsylvania Railroad» a investit la rîndul ei 35 milioane dolari pentru modernizarea a 400 kilometri de linii ferate între Washington și New York, în scopul introducerii unor trenuri cu viteze foarte mari. Concomitent, s-a aflat că societatea «Hartfort Railroad» experimentează folosirea unor locomotive cu propulsie cu reacție.

De asemeni, căile ferate din S.U.A. consideră că în lupta de concurență cu aviația continuă să dețină și unele «atacuri». Unul din acestea este faptul că, dacă într-adevăr avioanele pot acoperi distanța între două orașe într-un timp mai redus decât trenurile, călătorii trebuie să piardă de obicei o oră și chiar mai mult pentru a ajunge de la aeroport în oraș. Faptul că trenurile rapide pot atrage pasageri a fost demonstrat în Japonia, unde introducerea unor trenuri care circulă cu 200 kilometri pe oră între Tokio și Kyoto a făcut ca societatea de transporturi aeriene «Japan Air Lines» să piardă jumătate din pasagerii ei pe această rută. În Anglia, introducerea unor trenuri cu viteze mari între Londra și Manchester a avut un rezultat asemănător.

I. RETEGAN

GUVERNUL WILSON ÎNTRE DOUĂ CONGRESE

de Silviu BRUCAN

A devenit tradițional ca, în fiecare an, începând din cea de-a treia marți a lunii septembrie, impunătoarea clădire de pe malul lui East River să cunoască animația specifică întrunirii sesiunilor Adunării Generale a O.N.U.; la 19 septembrie a.c. își începe lucrările, la sediul O.N.U. din New York, a 22-a sesiune, la care țara noastră va fi reprezentată de o delegație condusă de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu.

györul de azi și de mâine

—corespondență din r. p. ungară—

În fiecare colț al Ungariei populare se construiesc noi obiective industriale și social-culturale.

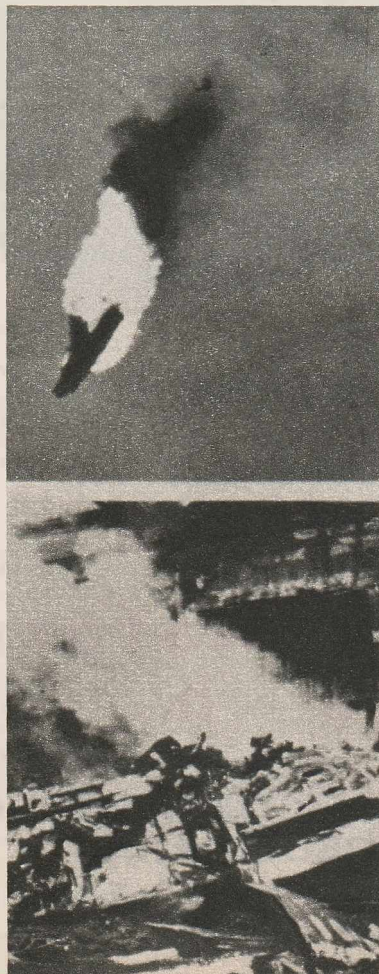
Unul dintre marile șantiere ale celui de-al treilea cincinal este cel din orașul Győr. Până la eliberare orașul avea un caracter agrar și, în afară de câteva ateliere rudimentare, nu mai exista nimic altceva aici. Astăzi, Győrul este cel mai puternic centru industrial din vestul țării, el ocupă locul al treilea în metalurgie și locul doi în producția de textile. Aici se fabrică vagoane, mașin-unelte, confecții, încălțăminte etc.

Fabrica de vagoane și construcții de mașini — o întreprindere modernă și bine utilată — s-a transformat într-un vast șantier. Aici se vor fabrica motoare diesel de 200 CP, după o licență «Renault-Man». Anual se vor produce peste 13 000 motoare cu șase cilindri. Fabrica se va înălța pe locul aeroportului și va fi formată din două unități mari: secția de prelucrări, care se va întinde pe o suprafață de aproape 30 000 mp, și cea de montaj și sculărie — pe 20 000 mp.

Lucrările pe șantier se desfășoară cu mult avânt; unele mașini au sosit și s-a început montarea lor. Anul viitor, pe poarta fabricii va ieși primul motor diesel de 200 CP fabricat în R.P. Ungară. Paralel cu construcția fabricii de motoare diesel se desfășoară și reconstrucția fabricii de vagoane. Halele în care se fabrică azi vagoane de clasă, dormitor și restaurant, vor fi destinate producției vagoanelor-marfă, iar pentru producția vagoanelor de clasă se vor construi hale noi. În afară de motoare diesel, cutii de viteză și vagoane de clasă, aici, la Győr, se vor fabrica anual 3 000 vagoane-marfă. După terminarea reconstrucției fabricii de vagoane și construcția fabricii de motoare diesel, valoarea producției realizate într-un an va fi de 5,5 miliarde forinți — adică peste 5 la sută din bugetul statului pe anul în curs.

A. POP

Două secvențe care ilustrează precizia tirului apărătorilor spațiului aerian al R.D. Vietnam. Numărul avioanelor americane doborâte deasupra teritoriului nord-vietnamez până în prezent, se ridică la peste 2 200.

Toamna, în Anglia, este anotimpul congreselor. Începe cu cel al sindicatelor și continuă cu al partidelor liberal, laburist și conservator. Unul din comentarii cinici ai vieții politice — speță de care Anglia nu duce lipsă — susține că anotimpul a fost astfel ales pentru a prelungi cu o săptămână vacanța de vară a politicianilor și liderilor sindicali, deoarece o lege sacră și nescrisă stabilește că congresele trebuie să aibă loc într-una din odihnitoarele stațiuni de pe malurile Atlanticului și pe cât posibil înainte ca apa să devină prea rece pentru scăldat. Tot de tradiție — faimoasa tradiție britanică — ține obiceiul de a socoti numărul ceștilor de ceai consumate (criteriu sigur de apreciere a climatului din congres), precum și de a trage concluzii politice din frecvența cu care doamnele din banca întâi se întrerup din croșetat pentru a aplauda sau a privi pe oratori.

Aceste congrese reflectă de regulă starea de spirit și curentele de opinie din sinul organizațiilor, fiind semnificative sub acest aspect. De aci, nu trebuie să se meargă până la a crede că rezoluțiile pe care ele le adoptă au în mod necesar o influență decisivă asupra politicii, cu atât mai puțin cînd este vorba de un partid aflat la putere. Lordul Balfour, un fost premier conservator, obișnuia să spună că are cel mai mare respect pentru congresul partidului conservator, ca și pentru vaeletul său, dar aceasta nu înseamnă că socoate util să țină seama de sfatul vreunui dintre ei în stabilirea politicii guvernului. Se pare că de acest principiu se călăuzesc și alți premieri britanici, indiferent — ca să spunem așa — de apartenența lor politică.

Recent s-au încheiat — în stațiunea cu o plajă vestită, Brighton — lucrările congresului sindicatelor britanice. A fost al 99-lea congres, ceea ce în țara în care numeroase magazine și-au serbat centenarul nu înseamnă prea mult. Să vedem însă cum afectează acest congres situația guvernului laburist al lui Harold Wilson.

Mai întâi, Wilson se sprijină pe o masivă majoritate parlamentară — element-cheie în înțelegerea acestei situații. Guvernarea sa a fost însă confruntată de la început cu una din cele mai serioase crize financiare care a adus lira sterlină în pragul falimentului. Folosind credite externe ca pe niște baloane de oxigen, guvernul laburist a trecut în iulie 1966 la o serie de măsuri economice drastice menite a stăvili inflația, a stimula exporturile și scădea importurile. Ascuțișul acestor măsuri draconice de austeritate a fost îndreptat împotriva muncitorimii, căreia i s-a cerut să renunțe la revendicări de sporire a salariilor în poșida evidentei creșteri a prețurilor pe piață. În același timp, frîna pusă consumului s-a soldat cu un număr de șomeri care depășește jumătate de milion, cifră pe care Anglia n-a mai atins-o în perioada postbelică.

Deocamdată, lira sterlină a fost scoasă din «zona de pericol» fără însă ca econo-

mia să ia curs ferm de la faza de restricții și austeritate la faza înviorării, așa cum sunaseră promisiunile guvernului.

Simțind că apropierea congreselor nu prevestea nimic bun pentru guvern, premierul Wilson a hotărît să-și asume personal conducerea Ministerului afacerilor economice, despre care toată lumea este de acord că nu a funcționat niciodată excesiv de eficient. Era unul din acele gesturi politice spectaculoase la care recurg oamenii de stat atunci cînd nu pot oferi rezultate mai palpabile în economie. În definitiv, Harold Wilson nu putea să uite că sindicatele britanice asigură cea mai mare parte a fondurilor electorale ale partidului laburist, chiar dacă viitoarele alegeri trebuie să aibă loc abia în 1970. În plus, așa cum reaminteste ziarul «Guardian», premierul britanic este «cel mai bun economist al guvernului», apreciere care în condițiile date poate fi interpretată în mai multe feluri.

După cît se vede, gestul n-a reușit să impresioneze pe reprezentanții celor aproape 9 000 000 de membri ai sindicatelor care au continuat să judece lucrurile după niște criterii mai terestre, cum ar fi creșterea costului vieții, volumul șomajului și perspectiva acestuia de a spori în timpul iernii, stagnarea economică ș.a.m.d.

Drept rezultat, pentru prima dată în anii guvernării laburiste, congresul sindicatelor a condamnat principalele laturi ale politicii economice guvernamentale.

Nici opiniile exprimate în domeniul politicii externe n-au fost mai încurajatoare pentru guvern. Cu o mare majoritate de voturi a fost adoptată o rezoluție care cere guvernului să se dezassocieze de politica americană în Asia de sud-est și să depună eforturi pentru obținerea păcii în Vietnam.

La toate acestea se adaugă faptul că nici politica lui Wilson, care are drept scop intrarea cu orice preț în Piața comună, nu se bucură de prea mare popularitate în sindicate, deoarece toate calculele demonstrează că ea se va solda — cel puțin în primii ani — cu o scumpire a produselor agroalimentare pe piața britanică. Este adevărat că opoziția Franței face ca această perspectivă să nu fie chiar atât de apropiată, scutind guvernul laburist de o bătaie de cap în plus.

Dar, ca și în filmele cu happy end, congresul sindicatelor a adoptat o rezoluție finală de încredere în guvern, subliniind astfel că sindicatele nu cer demisia guvernului, ci doar o schimbare radicală a politicii sale.

Numeroși comentatori britanici consideră că dezbaterile de la Brighton au constituit un fel de repetiție generală pentru conferința din octombrie a partidului laburist, unde se așteaptă o ciocnire și mai aprigă între aripa dreaptă și cea stîngă a mișcării laburiste.

Rămîne de văzut dacă și după această conferință, principiul lordului Balfour va putea fi pus în aplicare cu aceeași dezinvoltură de către premierul britanic.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.40.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».

DORIȚI O IMAGINE
PERFECTĂ LA TELEVIZORUL DV.?
PENTRU ACEASTA ESTE NECESAR
SĂ CORECTAȚI CREȘTERILE SAU SCĂDERILE TENSIUNII
DIN REȚEAUA ELECTRICĂ.
DORIȚI SĂ TRANSFORMAȚI TENSIUNEA ELECTRICĂ
DE LA 120 V LA 220 V SAU INVERS?

procurați-vă

**Autotransformatorul
reglabil**

fabricat de

**COOPERATIVA DE PRODUCȚIE MEȘTEȘUGĂREASCĂ
«ELECTROBOBINAJUL»**

București — str. Ghiociei nr. 20, raionul 1 Mai
telefon 11.46.80